

KÜLÖNJÁRAT

Fiatal kárpátaljai szerzők antológiája

KÜLÖNJÁRAT

Fiatal kárpátaljai szerzők antológiája

Kárpátaljai Magyar Könyvek
254.

Megjelenését támogatta
a Nemzeti Kulturális Alap

Készült az *Együtt Írótaborok* (2006–2016) X. évfordulójára
Az antológiában szereplő írások a *Együtt* c. folyóiratban jelentek meg
A kiadványt fiatal kárpátaljai képzőművészek alkotásaival illusztráltuk

Válogatta, szerkesztette, a jegyzeteket és az ajánlást írta:

Szemere Judit

Lektorálás, előszó:

Füzesi Magda

Fedélterv: **Szilágyi Sándor**

© **Intermix Kiadó**, 2016

© **Az antológia szerzői:** Ambrus Flóra, Ámorth Angelika, Bakos Zsuzsanna, Baráté Ágnes, XI. Bíró Gergely, Cserniga Gyula, Csorniy Dávid, Fényes András, Gogola Zoltán, Hájas Csilla, Ifj. Hidi Endre, Juhász László, Kalitics Erika, Kopriva Nikolett, Kovács Eleonóra, Lizák Alex, Marcsák Gergely, Máté Edvárd, Németi Anett, Pák Diána, Pógyor Adrián, Shrek Tímea, Szalontai Alexandra, Szilágyi Sándor, 2016

Felelős szerkesztő: **Szemere Judit**

Műszaki és tördelőszerkesztő: **Dupka Zsolt**

Készült a Shark Kft-ben

A könyv elektronikus változata:

www.kmmi.org.ua (Könyvek)

ISBN 978-963-9814-86-8

ISSN 1022-0283

KÜLÖNJÁRAT

Fiatal kárpátaljai szerzők antológiája

INTERMIX KIADÓ

Ungvár – Budapest

2016

REPÜLNI VAGY SZÁLLNI?

NÉHÁNY GONDOLAT ELŐSZÓ HELYETT

A közelmúltban egy könyvbemutatón az egyik irodalomkritikus körmondfontan megfogalmazva ismételte el az utóbbi időben többször elhangzott kérdést: van-e olyan fogalom, hogy kárpátaljai irodalom, és ha van, miért nincs? Megvallom, szíven ütött a dolog. Régóta tudott, hogy vannak, akik úgy gondolják, ha ők nem olvasnak kárpátaljai alkotóktól, akkor kárpátaljai irodalom nem is létezik...

Valójában el lehetne gondolkodni azon, mi teszi kárpátaljaivá, erdélyivé, felvidékievé a magyar irodalom egy-egy szeletét? Talán az, hogy a különböző régiókban született alkotások a helyi jellegzetességeket boncolgatják. Hiszen belülről jobban látszanak a bajok és az örömek is. Aki ezt vitatja, rég hátat fordított a szülőföldnek, vagy soha nem is volt otthon a felnevelő tájban.

De térjünk a lényegre. 2013-ban az Intermix Kiadó *Szárnypróba* címmel útjára bocsátott egy antológiát, amelyben pályakezdők írásai szerepeltek. A kötethez Vári Fábán László írt ajánlást, azt kívánva, a fiatalok tapasztalják meg a repülés csodáját.

Három évvel ezelőtt tizenhárom tollforgató tette le írásait az olvasó asztalára. A megmérettetés mindig nehéz és kockázatos. A közönség elfogulatlan ítész: van, aki dicsér, van, aki szigorú szemmel bírál. A nyilvánosság elviseléséhez hatalmas lelkiemelő szükséges. Talán ezzel magyarázható, hogy a tizenháromból hét „szárnypróbás” alkotó nevét már nem találja az irodalombarát az új antológiában.

Manapság a „fészekhagyás” művészete nem egyszerű dolog. Gyakran létbizonytalanság nehezíti az önállóvá válás útját. Márpedig az idő múltával egyre szűkebb lesz a belső kalitka. Bizonyára ezért kopogtatott az Intermix Kiadó ajtaján az új nemzedék, amely megérni látszik arra, hogy egy második antológiában kínálja meg az olvasókat íásaival. De nézzük, miből csemegézhetünk. Az elmúlt három esztendőben a *Szárnypróbában* szereplők közül

Ámorth Angelika, Hájas Csilla, Kovács Eleonóra, Marcsák Gergely, Németi Anett és Pák Diána jelentkeztek újabb írásaikkal az *Együtt* c. folyóirat hasábjain. A folyóirat legfiatalabb szerzői közé azóta Ambrus Flóra, XI. Bíró Gergely, Csorniy Dávid, Kopriva Nikolett, Pógyor Adrián és Shrek Tímea is felzárkózott. E tizenkét fiatal alkotásai kerültek be az új kötetbe. Mint a könyv forgatásakor kiderül majd, korábban az írások az *Együtt*-ben már napvilágot láttak. Tizenkét fiatal képzőművész alkotásai is emelik a kiadvány színvonalát. Ezek mondanivalójára is érdemes odafigyelni.

Különjárat indul az új antológiával (a fogalmat Marcsák Gergelytől kölcsönöztem), amelynek utasai mind egyéniségek. Miben hasonlítanak és miben különböznek? Írásaikban elmélyedve azt tapasztaltam, hogy közös bennük a bezártság érzésének megfogalmazása. (Ezt az állapotot mi, az anyaország határain túl született magyarok talán a génjeinkben hordozzuk.) Van, hogy ők maguk, előfordul, hogy mások építik köréjük a ketrecet. Kutakodnak a lélek bugyraiban, eltévednek a labirintusokban. Írásaikra ránehezedik az Ukrajna keleti megyéiben dúló háború, tapasztalatok hiányában válaszokat keresnek erkölcsi kérdésekre. Hasonlítanak a szerelmi csalódások megélésében, szerepjátékokba bonyolódnak, visszaidézik a gyermekkort vagy a kamaszkort, amikor még boldogok voltak, nem nyomta a vállukat a felelősség súlya. Visszajárnak a múltba, szülői magatartásformákban keresnek kapaszkodót, „hozott anyagból” építkeznek. Miben különböznek? Az eszközök használatában, amelyekkel meg akarják jeleníteni belső világukat. Vári Fábián László a Szárnypróba című antológia fülszövegében rámutat, hogy a szerzők olykor bizonytalanok a formában, a jelzők megválasztásában, de őszinte önmagukat adják. Az új antológiában is hasonló hiányosságok miatt válik földhözragadttá egy-egy jó vers vagy kispróza. Az alkotóktól nem fogadhatjuk el a nyelvi igénytelenséget. Nemcsak repülni, szállni is meg kell tanulnia annak, aki messzire tekint és el akarja érni a célját. Ami pedig külön terhet róhat egy kárpátaljai magyar alkotóra: sorstársai szószólójának lenni. Hogy is tanultuk Saint Exupéry-től? „Jól csak a szívével lát az ember. Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan.” Ezt a lényegest kell megírnia annak, „aki dudás akar lenni.”

Kívánom a kötetben szereplő szerzőknek, hogy legyen erejük és kitartásuk a sikerek és a kudarcok elviseléséhez.

Füzesi Magda

AMBRUS FLÓRA

1997-ben születtem a kárpátaljai Visken. Írni azóta próbálkozom, hogy megtanuljam mondatokat összerakni, ennek eredményeképpen középiskolás koromban jelentek meg írásaim az *Együtt* folyóiratban, valamint 2014-ben került kiadásra önéletrajzi könyvem, a *Candy*, amiben a cukorbetegségemmel való együttfejlődésről írok viszonylag hosszú oldalakon

keresztül. 2013-ban a 36. Kárpát-medencei Középiskolás Irodalmi Pályázatra beküldött művemet beválogatták az 50 legjobb pályamunka közé, így egyedüli kárpátaljaiként részt vehettem a sárvári írótáborban, ami meghatározó mérföldkő volt számomra, és sokat fejlődtem az ott töltött idő alatt. Főleg prózában alkotok, néha beleártom magam a versek világába, de ezeket a „műveimet” sosem terveztem nyilvánosságra hozni. Jelenleg másodéves orvostanhallgató vagyok a Debreceni Egyetemen, ahol próbálom kihozni magamból a maximumot, és nem kiégni, egy régi álmom teljesítéséért: hogy jó orvos legyek.

BAKOS ZSUZSANNA

„Nem számít az eszköz, amivel alkot az ember; a lényeg, hogy mi van benned.”

KETTESBEN ÖNMAGAMMAL

Bezártak ide és nincs levegőm. Olyan falak vesznek körül, amiket nem láthatok, mégis érzem, hogy ott vannak körülöttem. És ráadásul nem is fal alakúak... Nincs sem kocka, sem gúla, de még gömb formája sem annak az alakzatnak, ami bezár. Már körbefonta a karomat, követi csípőm ívét, beférkőzik az ujjamon szúrt sebekbe. A tarkómon jégvirág mintát rajzol ki, mintha tetoválásom lenne. Minden egyes hajszálamat körülvette ez a fal. Ráidomult a testemre.

Nyilván elasztikus, velem jön mindenhova, hordozom a saját börtönöm. Mégsem enged kiszabadulnom. Megadja nekem a szabadság illúzióját, egy pillanatig odaad mindent, és elhiteti velem, hogy az enyém, hogy igazi az, amit látok. De nem az. Fájdalmas csalódás ez a kielégítő extázis után. Ha ezzel mégsem elégednék meg, rémképeket rajzol. Jól tudja, mitől félek, túlságosan is jól. Ismer engem. Tudja, hogy nem teszem a padlóra a lábam, ha az ágyamon ülök, hogy semmiféle ágy alatt élő veszedelemnek ne legyek prédája. Erre ő mit lép? Odaszögezi mind a tíz lábujjamat a padlóhoz, hogy ne tudjam felhúzni és takaró alá dugni, és csalival csalogatja ki gyermekkori, ágy alá száműzött rémeimet. Csak akkor tépi ki a szöveget, ha már ordítok félelmemben, mint a veszett. Jobb kínzó, mint egy Dementor, lehetetlenebb kitörni belőle, mint az Azkabanból.

Pórázra kötve vezet mindenféle finomságok között. A kezem hátrakötve, számon krokodil-ragasztó. Kajánul nevet rajtam, a tehetetlenen. Én, az alávetett, és börtönöm, az Úr. Közben pedig ő az elefánt a porcelánboltban. Elpusztít minden szépet, néha csak szimpla realista szemléletével felruházva azt. Mert szerinte száraz kenyéren tengődni jobb, mint habos tortát zabálni és utána nagyot koppanni. Sivatagban éget szárazzá, csak azért, hogy az oázisban megmártóztatva kínozzon száraz bőröm égése, mert rég megvonták tőle a vizet.

Rám rakja minden terhét. Hátam görnyed a súlyától. Olyan súly is nyomja vállam, ami fölösleges és nem is az enyém. Másé, de nekem kell cipelnem. Hogy miért? Mert zsarnokom, akit kegyetlenségből pont fölém rendeltek, válogatás nélkül halmoz mindent, ritkán szelektál, sosem üríti ki teljesen a készletet, telhetetlenül egyre többet és többet akar.

Azért van körülöttem és nem bennem, hogy hamarabb érzékeljen, mint én. Felfogja az ingereket, eldönti, hogy reagáljon rájuk, és utasít rá, hogy megtegyem, amit mond. Nincs fölötte hatalmam. Amit látok, azt ő értelmezi, amit ízelek, arról eldönti, megérdemlem-e, ha nem tetszik neki, amit hallok,

megszünteti a zajforrást. És most sem hagy békén. Kényszerít, hogy úgy mozogjanak ujjaim a billentyűkön, ahogy ő diktálja – az a kis hang, ami nélkül nem tudnék olvasni és gondolkodni. Igen, ez ő.

Én nem ismerem őt, ő viszont annál jobban engem. Ő nem én, de én ő vagyok. Ahogy erre rácsmélék, máris hurok szorul a torkomra, ami fojtogat. Nem engedi, hogy megismerjem, de álomban egyre többet tudok meg róla.

Szeretek álmodni. Akkor szabad vagyok. Kiszabadulok ebből a börtönből és a lehulló láncok érzésétől megszédülve mindent bejárok, amit csak lehet. Ahova csak csöppenek, mindent teljesen a részemre teszek és az élményeket is itt szerzem. A mezei virágok illatára és a zsurlók csiklandozására is innen emlékszem. Innen tör fel emlékeimbe, milyen a tenger hangja igazából, és hogy milyen aranylós is a homok. Az álombéli, valóságban meg nem írt, névtelen szimfóniáknak a legszebb a csengésük, mert én hallom őket. Az igazi én, aki csak ilyenkor merek lenni. Álarc és valódi tudat nélkül. Gondokat mellőzve, a jövőn nem gondolkodva, elfeledve mindenkit. Ilyenkor rájövök, hogy mégis van bennem szerethető dolog, talán érek is valamit, lehet többet egy fabatkánál. Önmagamnak adom a legjobb tanácsokat, amikor kettesben beszélgetek a tükörképpemmel és válaszol. Vagy csak megvitatom a nap eseményeit a hangommal és értékelem őket. Meglátom a világban mindazt a szépet, amit börtönöm nem enged tapasztalni.

A börtönöm szerint van rossz és van még rosszabb, hogy a kevésbé rosszat jobbra tegye. Álombeli önmagam szerint a rosszat és a jót egy vékonyka határ választja el egymástól: az az álarc, amit a világnak mutatok. Igen, minden mosolyomat az álmaimnak köszönhetem.

Aztán fel kell ébredjek, vissza kell préselődnöm börtönömbé. Könnyecsepeket ejtve elbúcsúszom magamtól, várom, hogy újra találkozzunk. Mert nem jön minden éjszaka, sőt, mostanában egyre ritkábban. Azt mondja, hagyjak egy kis nyílást a börtönömon, hogy levegőhöz jussak, és ne engedjem, hogy akkora súlyt rakjon rám. Nem érti, hogy nekem kell viselnem álarcot keresztjét, de szeretem az álombéli ént, amiért ilyen butuska, pajkos, gyermeki-en tiszta és egyszerű. Egyre távolodik már... kinyílik a szemem.

Börtönöm rácsai bezáródnak, a levegő elfogy, újra fuldoklom. Agyam, az Úr már parancsol is: kapcsoljam ki az ébresztőt. Két pislogás között rám öltődik álarcom, az amúgy zöld szememet semleges szürkévé festi. A színek eltűnnek a világból, hideg lesz és zaj, minél több mindent érzékelek, annál nagyobb súly nehezedik rám. A többi ember nyaggat a jövőmmel, és próbálja szeretni az álarcot. Ömlengnek nekem, dicsérnek, hogy azt mondhassák az

álarcomnak: „barát”. És ez neki tetszik, hallgatnom kell rá. Félek, hogy ha magányosnak érzi majd magát, engem kezd el sanyargatni, mert csak olyan alapanyagból tud dolgozni, amit kapott.

Hogy tudnék innen szabadulni? Mit érezhetnek az okos és befolyásos emberek? Mekkora lehet az ő terhük és milyen a börtönük? Ők is önmagukkal álmodnak? Képesek legyőzni a tudatukat?

Azt mondják, az ital megoldás. Az Urat, aki parancsol éber énemnek, egy sarokba száműzi, az álarcot feloldja, a börtön rácsait kettétöri és egyesít álombeli cimboráddal. Én nem tudom. Félek, hogy ha visszaül trónjára, kegyetlenül megtorol mindent ez a zsarnok. Az álarcom is szorosabb lehet tőle. Vagy új, törhetetlen börtönrácsok mellé még béklyókat is kaphatok esetleg.

De így rádöbbenek az élet igazságaira. Értelmem arra való, hogy semmissé tegye, aki vagyok. Hogy logika és realizmus szerint kövessen egy elérhetetlen ideált. Tehát aki vagyok, nem én vagyok, és tényleg bolondoké a boldogság.

(Együtt 2014/3)

Bakos Zsuzsanna

Ámorth ANGELIKA

1995. november 22-én születtem Nagyszőlősen. Ott nőttem fel, és ott éltem egészen addig, ameddig a családi állapotom Ungvárhoz nem kötött.

A Perényi Zsigmond Középiskolába jártam. Már gyerekkorom óta érdekelt az irodalom, ezért az iskola befejezése után a bölcsészet mellett döntöttem. 2012 szeptemberében megkezdtem tanulmányaimat az Ungvári Nemzeti Egyetem magyar nyelv és irodalom szakán. Jelenleg is ennek a tanintézménynek a hallgatója vagyok.

2015 nyarán férjhez mentem. A férjemmel Ungváron élünk, és itt is szeretnénk maradni. Sokan, sokszor kérdezik, nem tervezünk-e kiköltözni külföldre a jobb megélhetés érdekében. De számunkra túl kedves Kárpátalja ahhoz, hogy elhagyjuk.

Hobbim az olvasás. Kedvenceim *A kis herceg* és *A Mester és Margarita*. Ezen kívül más művészeti ágak is érdekelnek, például a zene, a színház és a festészet. Szeretek utazni. Terveim között szerepel bejárni egész Európát.

IFJ. HIDI ENDRE

„Miért lettem művész? Kora gyermekkoromtól kezdve a művészet vett körül ott-hon, benne nőttem fel. Gyakran bementem édesapám műtermébe, s ellestem tőle, hogyan lehet megformázni az agyagot...”

NŐNAP

Ülök a buszon. Felszáll egy idős bácsi. Feje már félig kopasz, kabátja dohos, kalapja szélét megrágta a moly. Az egyik kezében egy kopott sétapálca, a másikban szövettáska.

Kitekintek az ablakon, mintha észre sem venném, és titkon abban reménykedem, hogy átengedi neki a helyét valaki, még mielőtt mellém totyogna.

Fáradt vagyok. 80 percen keresztül csak írtam és írtam szünet nélkül. Fárasztó órák voltak. A tanárból csak úgy áradt a sok okos szó, aminek legalább a negyedét nem értettem. Örülök, hogy végre hazamehetek. Nehéz a táskám, fáj a lábam a magas sarkú cipőben, és amúgy is... Nőnap van.

Nincs szerencsém. Már mellettem áll. Nyaggatni kezd a lelkiismeretem. Próbálok elhessegetni, de csak nem hagy nyugton. Jó, felállok. Nem, már mindegy. Egy ötven év körüli nő átadta a helyét az öregnek. Huhh, megkönyebbültem.

A bácsi, beismerve, hogy szüksége van a helyre, leült, majd táskájából egy kis virágcsokrot vett elő és átnyújtotta a nőnek.

– Boldog nők napját!

A fenébe, mégiscsak fel kellett volna állnom.

CSAK EGY KIS LELKET

– Megyek, leviszem a szemetet.

– Jó, köszönöm. Nézd csak, itt egy kis pénz, vegyél magadnak valamit – és egy marék aprót nyomott a kezébe.

A konténerektől nem messze volt egy kis ábécé. Az üzlet ajtajánál ült egy kolduskölyök. Kabátkája sáros és szakadt volt, arca mocskos, a kesztyűje pedig lyukas. Kezében egy már csak háromkerekű kisautót tartott, és mutatójával a pártalan kereket pörgette.

– Mit adhatok?

– Mmm... Mennyim is van? Egy... mm, sajtos csipszet és egy dobozos kólát.

– Tessék.

– Köszönöm.

Ahogy kilépett a bolt ajtaján, a kölyök felkapta a fejét és tekintetét a vásároltakra szegezte. Összpontosultan figyelte a kólát és a csipszet, majd hirtelen az autójára nézett és tovább pörgette a kereket.

– Kéred?

A másik gyerek zavarba jött. Nem tudta, valóban hozzá szóltak-e, vagy csak félreértett valamit.

– Hallod? Kéred vagy sem?

– Igen – válaszolta félénken.

– Ki az?

– Csak én vagyok, anya. Megjöttem.

– Mit vettél magadnak?

– Semmit. Csak egy kis lelket.

Jf. Hidi Endre

EGY TÁNCNYI BOLDOGSÁG

Hazajön a munkából feldúltan és fáradtan. Kimerülten és feszülten. Kedvetlen. Csak egy kis pihenésre és nyugalomra vágyik.

Az anyja ott ül a félhomályban, az asztalon konyak és két kis pohár. Csak az egyik volt használva. Az anya alkoholtól homályos, puffadt szemmel néz.

– Iszol velem?

– Igen.

Töltődik a pohár, legurul a konyak, végigfolyik a nyelőcsőveken.

– Engem vártál?

– Nem. Bárkit.

Hirtelen elfogja a gőg és a szomorúság.

– Szóval bárkivel megelégedtél volna... Ez fáj.

– Nekem is.

A rádióban felzendül egy ismerős francia nóta.

– Hm... A fiatalságom hangja. Amikor még boldog voltam.

Kínos hallgatás. Csak a recsegő rádió szól. Szertefoszlik a gőg.

– Felkérhetlek?

Kis habozás után táncba kezdenek. Ironikus ez a vidám dalocska, mégis jólesik. Bódító a mozgás. Olyan élő, olyan valóságos.

– Szép vagy, anya – suttogja a fülébe.

Véget ér a dal. Mozdulatlaná válnak, egymás szemébe néznek és hallgatnak. Csak állnak és néznek.

– Köszönöm, fiam.

– Mit?

– Ezt a kis táncnyi boldogságot.

(Együtt 2013/3)

GALAC SIN

„... ne aggódj, édes, nem számít a pénz. Én így is szeretlek. Majd együtt érünk el mindent, lépésről lépésre. Először csak egy szobát bérlünk majd, később már egy kis lakást, és mire negyven évesek leszünk, lesz egy kis házunk a külvárosban. És én majd szülök neked két fiút meg egy kislányt, és lesz még egy kutyánk és egy teknősbékánk is. És lehet, hogy szűkölködnünk kell majd néha, és nyaralásra sem fog majd telni, de tökmindegy. A lényeg az, hogy boldogan haljunk meg, ha eljön az aggkor...” – olvasta a hatvannyolc éves, sikeres, két diplomával rendelkező nő, aki a nagyváros legjobb környékén élt egy ötszobás lakásban egyedül. Végigolvasta, galacsinba gyúrta és kidobta a szemetesbe fiatalkori álmait.

ÁRU

- Nézd! Vettem egy új ruhát! Szép vagyok?
- Ja... Drága volt?
- Eléggé... Három ügyfelembe került.
- Nem szomorít el, hogy a ruhád többet ér, mint te magad?

(Együtt 2014/1)

JÓ KERESZTÉNY HÁBORÚ IDEJÉN

Augusztusi reggel volt. Ez a nap is ugyanúgy indult, ahogy a család minden eddigi vasárnapja. A bundáskenyeret elfogyasztották, és a kávécsészék is kiürültek már. A vén kutya a tegnapi vacsoráról maradt csontokat rágcsálgatta. Az utca halk volt. Csak egy autó hangja törte meg a reggeli csendet, lassan és kimérten haladt a kátyús, kavicsos úton. Kinn szeles volt az idő, kicsit szemerkélt is. A nő mosogatott, a gyerekek fész búkoztak, a férfi a reggeli híradót nézte a tévében.

„Ismét összetűzésbe keveredtek a szakadárok és az ukrán hadsereg. Huszonhárom ember meghalt, négyen súlyos állapotba kerültek, a sebesültek pontos száma még nem tisztázott, többen el is tűntek.”

Az apa kikapcsolta a tévét. Haragosan sóhajtott egy nagyot, ezzel adva hangot nemtetszésének.

– Semmi mást nem mutatnak ebben a rohadt híradóban, csak ezt a szaros háborút. Mintha más nem is történné a világban, mintha megállt volna az élet! Hogy ott döglőnének meg mihamarabb mind, ahányan vannak.

A ház csendes maradt, válasza nem méltatva a férfi kommentárját. A gyerekek tovább fész búkoztak, a nő megtörölte vizes kezét.

– Na jó, kapjátok össze magatokat! Induljunk, mert elkésünk a templomból.

LEVÉL

Kedves... Ne haragudj rám! Tudom, sok fájdalmat okozok most neked. Ismerlek. Most tombolsz, őrvöngsz. De kérlek, bocsáss meg! Legalább te ne utálj! Elég az nekem, hogy én utálom magam.

Nem akartam idekerülni. Tudod, mindent megtettem, hogy ne így alakuljon.

Azt hittem, fizikailag lesz nehéz. De tévedtem. Lelkileg. És nem nehéz, hanem elviselhetetlen.

Amikor az első lőttem le, akkor még a félelem vezérelt, és eltompított bennem minden egyéb érzést. Este egy társam megdicsért, hogy milyen jól célzok. Hánytam, annyira utáltam magam. Aztán lassan beleszoktam. Elkezdett felemészteni az üresség. De még bennem volt a hit, hogy egyszer hazakerülök, és véget ér ez a szörnyűség.

Kérlek, bocsáss meg!

Tegnap történt valami. Őrt álltam, és közben volt időm gondolkodni. Épp győzködtem magam, hogy mindent helyesen teszek, hogy nincs más választásom. Erősnek kell lennem. Úgy döntöttem, megtanulom gyűlölni az ellenséget. Talán úgy könnyebb lőni. Fejemben ordítottam, átkoztam őt, az anyját, az istenét, az egész fajtáját. Elkapott a hév, hirtelen jólesett a gyűlölködés. Olyan felszabadító volt. Ekkor észrevettem egyet a területünkön. Reflexszerűen lőttem. Büszkeség töltött el, és megrémültem ettől az érzéstől. Hisz én nem lehetek az az ember, aki büszke magára, ha embert ölt!

Kérlek, bocsáss meg!

Nem volt senki a láthatáron kettőnkön kívül. Úgy döntöttem, odamegyek hozzá. Mellé térdeltem. A zsebeibe nyúltam, bár nem tudom, mi vezérelt erre. A belső zsebben egy fényképet találtam. Egy nő volt rajta, meg egy kisfiú. Lehet, hogy csak képzeletem, de kiköpött úgy néztek ki, mint te és a fiunk. Mosolyogtak, a szemük boldogságtól sugárzott. Boldog család lehetett.

Megöltem az apát, a férjet. Érted?

Itt mindenki olyan, mint én. Apa, férj, fiú, barát. És én őket gyilkolom. Kötelességből. Hány embert kell még megölnöm, mielőtt én is kapok egy golyót? Elhatároztam, hogy többet egyet sem. Én egyszerűen képtelen vagyok ezzel élni!

Kérlek, bocsáss meg!

Tudom, hogy rosszat cselekszem, hogy megkeserítelek ezzel. De ha nem teszem meg, vajon hány hozzád hasonlóknak teszem még tönkre az életét? És én mitől vagyok értékeesebb? A rossz és a kisebb rossz között kell választanom. Csak egy golyó, és többé sosem kell majd ölnöm. Ez az utolsó.

Bocsáss meg!

(Együtt 2015/2)

Iff. Hidi Endre

XI. BÍRÓ GERGELY

XI. Bíró Gergely vagyok Bótrágyról, a templom melletti kanyarban negyedik a házunk. Az utca régen Lenin volt, ma Széchenyi. Már nem ott élek. Elköltöztem Budapestre. Az utca régen Baromvásár volt, ma Népszínház. Nevem régen nem volt.

SZALONTAI ALEXANDRA

*„... mindenütt virágok vannak azoknak,
akik virágot akarnak látni...”*

Henri Matisse

ÉDESAPÁMNAK

*Cselszövésből ritkán kaptam ötöst,
mint ahogy abból sem, hogy hitvány legyek.
Most jóéjszakáttal, gondolkodva kezdek
valami teljesen mást, szelídebbet.
S te mindig többet tudtál, mint tudtam,
Apám, most neked kellene sorok.
Csak nehéz ez az emlék, és néha
kihull, mint kezeim közül a nap,
s ez a tiszta-fakó kincs, mint
ereklye leng-leng körbe engem:
Ki vagy te, és mik azok a szavak
amelyekkel egyszer levágod,
másszor toldod szárnyaim?
Most akkor Ikarosz úgy is,
ha nem megy, vagy úgysem,
ha menne?*

De hát nem szabad!

*Ez sem pörlés veled,
csak látom, hogy fejemen a haj
kikopik pont olyanformán,
mint a tied.*

LUSTRUM QUADRIGUM

*Tanakodtam magammal néha,
mikor senki nem látta, csak én,
ahogy ott bennem, lassan
nagyon nagy lángok gyúltak.*

*Néztem úgy, mint az az író
borotválkozáskor nézte önmagát,
és nem értettem meg,
hogyan meddig tart a tükröződés.*

*Elszámoltam veled – mondtam
neki (magamnak), s közben már
az alvó állat rebegő szemén át
láttam csak ki önmagamról.*

*Jól jössz te még egyszer
– felelt vissza gyatrán,
az ő jellegzetes hangján,
egyáltalán nem ünnepélyesen.*

(Együtt 2013/3)

Szalontai Alexandra

CSORNYIJ DÁVID

1991. december 30-án születtem Beregszászon. Tanulmányaimat a 4. Sz. Kossuth Lajos Középiskolában kezdtem. Különösen a világtörténelem, illetve a magyar nyelv és irodalom érdekelt, így ezen tárgyak terén folyamatosan fejlesztettem magam. Számos tanulmányi versenyen, vetélkedőn vettem részt. 2009-ben dicsérő oklevéllel a kezembben – amelyet a világtörténelem tanulása terén elért kimagasló eredményeimért kaptam – fejeztem be a középiskolát, és szerettem volna továbbtanulni a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola történelem szakán. Sajnos az emelt szintű ukrán nyelvvizsga eredménye miatt nem sikerült a felvételi. Ez így történt 2010-ben és 2011-ben is, 2012-ben azonban megtört a jég, és felvételt nyertem a főiskolára, természetesen történelem szakra. Jelenleg IV. évfolyamos hallgató vagyok.

2014 decemberében kerültem kapcsolatba a Kárpátaljai Fiatal Magyar Alkotók Közösségével, más néven a Kovács Vilmos Irodalmi Társasággal (KVIT), amelynek 2015 januárjától aktív tagja vagyok. A közösségen belül a rendezvényszervezői tevékenység mellett az internetes multimédiás dolgok megjelenéséért felelek. A KVIT-tagság biztosítja számomra az egyéni fejlődés lehetőségét, sikerült elérnem kezdeti céljaimat: verseim több folyóiratban is megjelentek, mint például a Napút, a Somogy, a Kárpátaljai Hírmondó, az Együtt.

2015 áprilisában első helyezést értem el a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Magyar Tanszéke által szervezett vers- és prózaíró pályázaton.

MÁTÉ EDVÁRD

„Ha úgy gondolsz, hogy az öregség bölcsességgel táplálkozik, akkor már fiatal korodban munkálsz azon, hogy öregségedben ne legyél híján e tápláléknak.”

Leonardo da Vinci

ITTASAN

*Hittem az álmoknak,
nem titkolom,
de már elmúlt.
Bort hörpintek.*

*Szédülök.
Mint minden
részeg,
mint egy választ váró
kérdés,
dőlök el.
Változást akarok.
Várom a tavaszt,
hogy elfelejtsenek.
Addig:
Ámor, csendesedj.*

(Együtt 2015/2)

SENKIK HŐSE

*Senkik hőse lettem.
Daliának neveztek,
bajnoknak, a legjobbnak.
Nem tettem mást,
csak elhittem:
tetteim
bő vizéből merítve
lehetek valaki
a senkik társaságában.
Ugyanabból a felhőből
estem le, mint más.
Esőcsepp vagyok,
a több milliárd egyike,
aki örömsiholó lányok
sziluettjében élvezi
a napot vagy a holdat,
amely előbb-utóbb
felszárítja.*

*Fürdök az illúzióban,
megáztam a képzelgésben,
fázom,
betakarom magam
a száraz valósággal,
senki vagyok,
álarcban.
A senkik hőse.*

(Együtt 2015/5)

Máté Edvárd

HÁJAS CSILLA

Hájas Csilla vagyok, Bátyúból származom, jelenleg Budapesten élek. Az ELTE-BTK Irodalomtudományi Doktori Iskolájának harmadéves hallgatója vagyok, idén abszolválok, ami nagyjából egyenlő egy kellemes idegbajjal és lábon kihordott infarktussorozattal.

Imádok utazni. Huszonöt éves Párizsban lettem; aki arra jár, annak ajánlom a Louvre-t és az Eiffel-tornyot. A múzeumot elsősorban a Mona Lisa és a Milói Vénusz miatt, az Eiffel-tornyot pedig, mert egyszerűen gyönyörű. Főzni is imádok, csak az ember szerint nem annyira tudok. Arra gondoltam, esetleg elásom én ezt a kifinomult ízlésű kóstoló mestert a hátsókertben alkalomadtán, ha lesz egy kis időm. Már csak egy hátsókertet kellene szerezni valahonnan, mert a belvárosi lakásokhoz nem szokott járni.

Én mindig azt hittem, huszonöt évesen már nagyon okos leszek, tudni fogom hol a helyem, megbecsült és elismert tagja leszek a társadalomnak, ehhez képest, időnként még a tizenegy (mindjárt tizenkettő, Csillus!) éves húgom is érettebbnek tűnik. Sebaj, a sor végére is kell ember!

LIZÁK ALEX

„A pillanat rögzítésével vált lehetővé számunkra megörökíteni és megosztani másokkal életünk rejtett szépségét és mozzanatait, fénykép által adva halhatatlanságot a mulandónak – ez a fotózás.”

AZ UTOLSÓ SZAVAK JOGÁN

1

Visszaadom a fülbevalót.

Mióta elváltak útjaink, nem bírok úgy ránézni, hogy ne törne rám a sírás.
Inkább visszaadom.

Remélem, a temérdek közös emlék lassan megfakul, s végül olyan messzire kerülsz tőlem, hogy képes leszek mosolyogva gondolni rád. Anélkül, hogy beleremegne a szám széle.

Kikopsz az életemből, én is a tiédből. Továbblépünk.

Ha mégis maradsz örök emléknek – mert közös négy évünk hosszú idő –, sok év múlva, ha szembejössz az utcán, visszaköszönök, talán azt is megkérdezem, hogy vagy.

Titokban, önző módon mégis makacsul remélni fogom: soha nem találsz jobbat, mint én.

Rég elengedtük egymás kezét, és nekem fáj, hogy csak most vettem észre.

Nem készültem fel arra az időre, amikor már nem lesz MI, amikor már csak TE meg ÉN leszünk.

Ilyenkor csak a túlélés számít. Túlélni a nappalt, aztán az éjszakát, majd megint a nappalt.

Közben bugyuta kisgyerekként újra és újra feltépni a ragtapaszt, s megnézni, mennyit gyógyult az eleven seb.

Emléknek talán örökre megmaradsz, mert négy év hosszú idő.

Ha sok év múlva szembejössz az utcán, visszaköszönök. Még az is lehet, megkérdezem, hogy vagy.

De titokban, önző módon még sokáig remélni fogom: nem találtál jobbat, mint én.

2

Senki nem sírt még így, ahogy én.

Vannak tragédiák, amikre felkészülhet az ember. Villámcsapásra, ami egyik pillanatról a másikra fenekestől felfordít mindent, lehetetlen.

Volt a tragédia előtti életem, és van ez a mostani.

A kettő alig hasonlít.

Mindenki bírja a fájdalmat, kivéve azt, aki érzi, már Shakespeare is megmondta.

Gyarló módon elvárom, hogy neked is fájjon, hogy te is szenvedj, és amikor sírni látlak, megnyugszom: téged is marcangol a kín, neked is rémálmom az egész.

Valójában csak az történt, hogy magammal rántottalak a szakadékba.
Nem tudom, talállok-e megoldást. Mert nincs egyszerű megoldás. Hidd el:
ha lenne, most élnék vele.

Azt mondják, az idő minden sebet begyógyít.

Már kislányként tudtam, ez kegyes hazugság.

Vannak sebek, amiket senki és semmi nem gyógyíthat be.

Az emberek azt hiszik, a bánat puha, könnyektől nedves köd csupán. Dő-
reség. A fájdalomban nincs semmi puha, az igazi fájdalom kemény, mint a kő,
és éget, mint a tűz.

Mindent feléget.

Bár mondhatnám, hogy ugyanaz vagyok, aki voltam.

Nem vagyok az. Nem az vagyok.

A könnyeim befelé, a lelkembe csorognak.

Ha megtelik, belefulladok?

A semmibe bámultál, és éreztem: ugyanúgy szenvedsz, mint én.

Átöleltük egymást, és csak ültünk együtt, mint két elveszett, szerencsétlen
ember.

Nem akarom, hogy kikopj az életemből, hogy kikopjak az életedből.

Nem akarom, hogy továbblépjünk.

Nem akarom, hogy emlék legyél. Azt akarom, hogy valódi legyél.

Nem akarok tervet kovácsolni arra az időre, amikor már nem lesz MI,
amikor már csak TE meg ÉN leszünk.

Nekem csak egy tervem van, és azt akarom, hogy működjön.

Leginkább azt akarom, hogy te boldog légy.

De akire most vágysz, nem én vagyok.

Elengedlek.

Vérző szívvel, könnyes szemmel.

Sírva búcsúzunk, de ha igazi a szerelem, akkor ez jó sírás.

Mert elválasztva lenni valakitől, akit szeretünk: fáj.

Ha már nem fáj, nem is szeretjük.

Nem azt jelenti, hogy közönyös lettem irántad, hogy nem felejtelek.

Mégis: hagylak repülni, szabadon szállni. Hogy keresd meg, ami hi-
ányzik.

Ha az enyém vagy, ha egy kicsit is az enyém voltál valaha, akkor úgyis
visszatalálsz hozzám.

Hiszem, hogy összetartozunk. Ha nem hinném, már rég halott lennék.
Hiszem, mert az nem lehet, hogy eddig tartson.

Kell, hogy legyen tovább. Ha két ember együtt és igazán akar valamit, akkor van kiút.

Ehhez kell két ember. Egy nem elég.

De addig élnem kell ebben a világban, ami most elsötétült előttem.

Gépiesen megyek tovább, teszem a dolgom. Talán egyszer majd újra magamhoz térek.

3

Azt hittem, megoldjuk.

Annyira hittem: ha két ember igazán akarja, megoldja.

Az a baj, hogy csak az egyik akarta igazán.

Én.

Még sokáig fájni fogsz. Nemcsak a négy év, az emlékek, hanem a jövő miatt, ami lehettünk volna.

Azt kérted, ne írjak erről, ne csináljak „kirakatpert”. Hogy írjam meg később, amikor már lecsengett. Mégis most írom meg, mert így könnyebb egy kicsit. Kiírom magamból, ami úgy fáj, hogy rosszul vagyok tőle. Hogy ne égessen annyira, hogy tényleg elengedjelek, ne csak magamat áltassam vele, mert a sajgó fájdalommal már könnyebben boldogulok. Azzal még sokáig élhet az ember.

Ma van a születésnapod. Úgy szeretnék valami jót kívánni, de nem tudok. Még sokáig nem fogom elhinni, hogy az életünk egymás nélkül zajlik tovább.

Hogy barátok maradunk, meg hogy köszönök neked: faszág.

Akik úgy szerették egymást, mint mi, sose lehetnek barátok. Nekem nem megy. Látni sem akarlak.

Mert ha látlak, a varasodó seb újra felszakad, ömlik belőle a vér. Nincs annyi géz a világon, ami elállíthatná.

Csalódott vagyok, szomorú és elkeseredett. Eltépek minden szálát, ami hozzád kötött. Nem akarom elhinni, hogy az első kísértésre félredobtál minket.

Eltépem a fényképeket, az összes ajándékot kidobom. Mindent megsemmisítek. Azt akarom, hogy olyan legyen az életem, mintha sose jártál volna benne. El akarom felejteni, milyen volt, amikor még szerettél, mert ha még egyszer eszembe jut, megőrülök.

Ne írj. Ne hívj. Ne keress. Hagyj békén.

Ma van a születésnapod. Minden önuralmamra szükségem van, hogy azt tudjam kívánni, légy boldog.

(Együtt 2013/3)

HATHÁZIÉK

Hatháziék egy nagyon kedves székely család, akik a rendszerváltás után, ezernyi más családhoz hasonlóan Budapestre emigráltak Erdélyből.

A Hatházi család egy mosolygó papából, nagyon finomakat főző mamából, egy kedves egyetemista lányból és egy tizenhat éves kamasz fiúból áll, aki a kamaszok összes jellegzetességét magán hordozza.

A kapcsolatom velük annyi idő, hogy ősszel már iskolába mehetne. Hat éve találkoztunk először, mikor cserediákként fogadtak. Hatházi mama és Hatházi papa a többi szülővel egy kupacba tömörülve türelmesen várta, hogy hazavihessék a nekik jutó félnotást, aki egy hét alatt kizabálja őket minde-nükből.

Mi, a félnotások egy másik kupacba bújtunk össze, mint a birkák, és gyanakvóan méregettük őket, azt latolgatva, vajon hány texasi láncfűrész van közöttük.

Kapcsolatom a Hatházi családdal azóta sem szakadt meg.

Következő találkozásunkra két évvel később került sor, amikor szemműtéten estem át, és Hatházi mama fél éven át kíséretett kontrollvizsgálatokra – munkaidőben.

Segítették, hogy ne érezzem magam annyira elveszettnek egy idegen országban.

Amikor azt hallom, hogy a jóindulat és az önzetlenség kiveszni látszik az emberekből, rájuk gondolok. Hatháziékra, akik befogadnak egy vadidegent, kulcsot adnak a lakásukhoz anélkül, hogy bármit kérdeznének vagy bármit kérnének cserébe.

Ez a család egy kincs. Iszapban nőtt tavirózsa, ami a szenny dacára megmaradt szépnek és illatosnak. Megmaradt embernek.

(Együtt 2014/1)

Lizák Alex

KOPRIVA NIKOLETT

1996-ban születtem Kisvárdán, Munkácson élek. Iskolai tanulmányaimat a Munkácsi 3. sz. II. Rákóczi Ferenc Középiskolában végeztem. Jelenleg a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának végzős hallgatója vagyok esztétika szakirányon. Tanulmányaimat jövő évtől mesterképzésen szeretném folytatni. Gyerekkorom óta szeretek rajzolni, és írással is viszonylag korán kezdtem próbálkozni. Verseim és novelláim 2015-től jelentek

meg nyomtatásban. Érdeklődöm a művészetek, a filozófia, a pszichológia és a népi hiedelemvilág iránt. Szabadidőmben szívesen festek, írok, rajzolok, sétálok, utazok. Szeretek olvasni is: jelenleg főképp H. P. Lovecraft és Szepes Mária világa köt le, valamint a kortárs költők alkotásai.

FÉNYES ANDRÁS

„Bármit elérhetsz, ha magadban igazán küzdesz érte.”

MÁR CSAK MAGAM ELŐTT...

Változás

*talán ez az, mi megmarad
örökre*

*a gyertyák sziporkázva égnek a dohányzóasztalon
halk muzsika ringatja a szoba bútorait
a tűz kísértetiesen parázslik a kandallóban
én csak ülök csendben s beléd kapaszkodom
elnyomom a cigarettát
és észre sem veszem hogy már tiszta hamu a szőnyeg
nem törődöm vele
nem számít
most tényleg nem
bár ez nem változtat a tényeken
hogy olyanok vagyunk mint
valami idős házaspár
mondd te ezt akartad?
tényleg ezt?
nem felelsz
némán állsz előttem és meztelen
mert már minden pontodat kívülről ismerem
tudom hogy hol ejthetek sebet benned
aztán faraghatlak újjá
de te minden alkalommal kinevetsz
s azt állítod
tévedek
tévedek
mert emberi
valahogy mégis
az én maszkjaim stabilak tudnak maradni
még előtted is
már csak magam előtt kell
eljátszanom a szerepeket*

(Együtt 2015/1)

HÁTON BORSÓDZÁS

*Csupán csak azért mentem ki aznap,
hogy figyeljem a partnak csapódó hullámokat.
A tenger kék-zöld átmenetét, melybe én olykor
vöröset is beleképzeltem, szándékosan.
Emlékszem, azt mondtad, megőrültem, és
azóta is próbálok hű maradni szavaidhoz.
Néha könyvnek nézem a sakktáblát,
vagy hamutartónak az ékszeres dobozt.
A múltkor tömény szeszbe kortyoltam bele kávé helyett,
és volt már, hogy az undok szomszédhoz mentem át segítségért, mikor
azt hittem, nálad vagyok. A falat olykor vászonnak használom,
tele van mázolvá kivehetetlen alakokkal és háborgó színekkel,
néha a nálam maradt ingeidet öltöm magamra, anélkül,
hogy feltűnne a különbség.
Ma pedig, azt hiszem, a zuhogó esőben fogok táncolni
a tengerparton egy Bob Marley-számra,
úgy, hogy magam elé képzelek,
de még önfeledten, kéz a kézben,
harsány nevetéssel.*

(Együtt 2015/5)

Fényes András

AZ ÉLET ISKOLÁJÁBÓL

Kavalkád... Színes golyók kavalkádja... Ott feküdni köztük, beléjük olvadva, eggyé válva velük – felemelő érzés. Mindegyik visszamosolyog reánk, a nap süt, és mi boldogok vagyunk... Mi is a színek egyike leszünk... Hol az egyik, hol a másik.

Egyik nap Tim feldúltan jött haza. Köszönés nélkül zárkózott be szobájába. Nem szokott ilyesmit csinálni, sőt, mosolygós fiú, szeretett olyan szövegekkel előjönni, amilyenektől az embernek nyomban jókedve támad. Nagyon pozitív a maga 14 évével, ért az emberek nyelvén, a mosoly nyelvén...

Odamentem az ajtójához, és bekopogtam. Hallottam, amint elsírja magát...

– Tim, nyisd ki azonnal, mi történt veled?

– Hagyj most! – mondta félig felemelt hangon, könnyek közt.

– Nem hagylak! C. keresett, hallod? Azt kérdezte, mi újság. Itt hagyott neked egy doboz süteményt!

– Nem érdekel! Hagyjon békén! – sírta.

A következő percben meglöktem az ajtót, és az abban a pillanatban kinyílt. Ott álltam Tim szobájának küszöbén. Valószínűleg rosszul zárta be az ajtót, vagy nem tudom, de bent voltam. A fiú kicsit meglepve, sírástól eltorzult arccal nézett rám. Majd újból a földre szegezte tekintetét, és hagyta, hogy előtörjenek belőle a könnyek. Leültem mellé.

– Tim, mi a baj? Elárulnád végre? Nem akarlak így látni téged...

Erre még hangosabban zokogott.

– Hemperegtem egy adag koromfekete golyóban – bőgte. – Rettenetes volt, eggyé váltam velük! L. a hibás! Csakis ő! Szeretem! Utálom szeretni, de már késő. Tudtam, hogy meg fog sebezni.

– Mit csinált? Hogyan sebzett meg?

– Harmadik napja felém se néz, semmibe vesz. Pedig azt hittem, ebből lesz valami! Ő is jól érezte magát velem! Láttam és éreztem, tényleg. De most minden szétesett. Miért kell minden nap látnom? Miért?! – zokogta keservesen.

Tudtam, mit érez. Legszívesebben felkötötte volna magát egy fára. Vagy kiugrott volna egy kocsira. A fekete golyók kínoztak. A legveszedelmesebbek. Elnyomnak és magukba kényszerítenek, aztán már csak azt érezzük, hogy teljesen fölényre kerekednek, és hatalmat gyakorolnak felettünk. Én már többször is hemperegtem a fekete golyókban. Volt, hogy heteken keresztül. A legrémesebb az egészben talán az, hogy mindig van valaki, aki rátesz még egy lapáttal, és akkor még mélyebbre süllyedünk bennük. Az egyik ocsmányan vigyorog, a másik szánakozva szemlél, a harmadik – Isten tudja, mit csinál, sír

felettünk vagy elkezd hibáztatni. Egyesek csak bölcs szemekkel bámulnak, s arra készítetnek, álljunk talpra. Az ilyen golyók képesek kihúzni kicsit az elkeseredettségéből, hogy legalább elgondolkodhassunk. Tekintetük azt sugallja, hogy nem éri meg... nézz magad köré végre, lehet, hogy itt köztünk is akad egy-két színes golyó, csupán el vannak rejtőzve! Ha pedig megtalálsz legalább egyet, az majd mutatja az utat a többi felé. Igen. Valami ilyesmit olvastam ki egy alkalommal az egyik fekete golyó szemeiből... Elkezdtem kutatni a színek után, s kis idő elteltével találtam hármat is: egy piros, egy sárga és egy zöld golyót... Ők pedig elvezettek a boldogsághoz.

Ránéztem kicsi Timre, és elmosolyodtam. Megsimogattam összeborzolt haját, s elmondtam neki egy mesét... Gondoltam, hátha ez a mese lehetne az egyik színes golyó a nagy feketeségben. Nyilván nem a legvilágosabb, viszont egy sötétzöld golyóval felért volna. De nem, kicsi Tim tovább sírt. Az egyik legfájóbb dolog a világon, amikor szeretünk valakit, aki eleinte úgy mutatkozik, viszonszeret minket, aztán egy nap úgy kelünk fel, hogy azt érezzük, valami már nem a régi. Valami eltűnt, például a törődés a másik felől... Elkezdünk aggódni. Kétségbeesünk. Pedig csak egy mozdulatra lenne szükségünk, egy szoros ölelésre TÖLE, egy kézfogásra, valamire, ami jelezné a viszonzást. De nem jön semmi. Mi pedig zuhanunk, zuhanunk, és azon kapjuk magunkat, hogy ott hempergünk egy halom fekete golyó közt. Eltarthat akármeddig, de általában nagyrészt tőlünk függ.

Tim szerette L.-t. Igaz, olykor neki is nehezere esett kimutatni, de nagyon szerette, s ideje nagy részét vele töltötte azelőtt. Gyerek volt még, ám a szíve óriási. Féltettem kicsit, mert én már tudom, milyen a csalódás. Aztán – pár hónapnyi szenvedés után – Tim végre rátalált egy élénkpiros golyóra a nagy sötétségben. Ez a golyó egy szelíd, hófehér, tiszta mosolyban testesült meg. Egész véletlenül talált rá. Épp a parkban sétált, amikor meglelte egy fa tövében. És a Nap süttött... és kéklgett a báránnyfelhőkkel teli ég...

Tim pedig azóta színes golyókban hempereg, a szívárvány minden színében. Olykor már szinte egygyé válik velük, például amikor ináig hatol a boldogság. Én meg mosolyogva nézem őt, s azon gondolkodom, vajon tudja-e, hány ilyenén fog még keresztülmenni? Vajon tisztában van-e azzal, hogy olykor neki kell megteremtenie a színt a fekete golyók közt, mert ezáltal erősebbé válik... Viszont ez a jövő zenéje... talán...

Sárga-piros golyók...

Napsugár...

Öröm...

(Együtt 2015/2)

Fényes András

KOVÁCS ELEONÓRA

A gimnáziumi éveim alatt tettem az írásra vonatkozó komolyabb kísérletet. Magyar nyelv és irodalom tanárom Mauissant novelláinak olvasását javasolta számomra.

2011-ben második helyezést értem el próza kategóriában a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) által meghirdetett tehetséggondozó pályázaton.

Ettől az évtől kezdve jelentek meg írásaim az *Együtt* c. kárpátaljai irodalmi folyóiratban. Külső biztatásra kezdtem blogot írni. Ezen a felületen az utóbbi időben kizárólag a megjelent írásaim hivatkozása található.

2012-ben filmkritika és recenzió írásával kísérleteztem.

2013-ban nyolc szövegemet beválogatták a pályakezdő fiatalok *Szárnypróba* c. antológiájába.

2014-ben a KVVIT (Kovács Vilmos Irodalmi Társaság) tagja lettem.

2015-ben a *Kárpátaljai Hírmondó*, a *Napút*, a *Somogy*, 2016-ban a pozsonyi *Irodalmi Szemle* közölte egy-egy írásomat.

A tárgyalt időszak végén írt szövegeim középpontjába Z. és szűk környezete került.

KALITICS ERIKA

„Én is észrevettem, hogy óvatosan kell bánni saját stílusunk kialakításával.

Ha már nem felel meg az, amit festünk annak, amit gondolunk – elindul a futószalag-művészkedés.”

ZÁRÓRA

Z. a földre engedte üres poharát. A pamlagon elnyúlva ledobta cipőjét, és az ablaküvegen tükröződő jelenetet figyelte. A lány és a srác által végzett tánclépések a távolodást és közelséget előidézve koppantak a fejében. Lehunyta a szemét, hogy ne lássa őt. Homlokára szorította ujjait, hogy kiűzze a fejéből. A pamlag koszos kárpitjához szorította a fülét, hogy hangját se hallja.

Z. LÁTOMÁSA

Akkor lépjen a helyiségbe, amikor az a régi táncdal szól. Arca legyen fehér, akár egy tizenennyolcadik századi dámáé. Szeme csillogjon jég-kéken, a bú mindvégig mellette lakjon. Haja legyen vörös, zöld ruhát viseljen. Keressen egy embert, aki én vagyok, s amikor meglát, a zene akkor szóljon a leghangosabban. Az élénken beszélgető emberek forgatagában, amint a dohányfüstből kibontakozva kilép a hamutartóban gyülekező csikkek, kiürült poharak társaságából, senki ne láthassa rajtam kívül. De én már tudjam, hogy ki ő, s később azért imádkozhassak, hogy megsejtse. Létezésének ténye égen a tudatomba.

Amikor felébredek, már az ágyam szélén ül, munka közben a vállam fölé hajlik, mosolyog a táblázataim pontatlanságán. Kinevet, amikor helytelen képletessel számolok, aztán mérgelődve javítok. Velem szemben ül ebéd közben, az ő alakját látom a kirakatban ülő divatbábu helyett is.

Eregesse lassan a füstöt, de szürkésege ne fojtja meg az én valóságomat. Sejtsem titkait, érezzem rezdüléseit, burkoljam felhőmbe. Legyen enyém.

Az övé pedig legyen... mi is? Kérdezte magától Z., amikor a zene végre elhallgatott. Az ablaküveg tükrében a pár már rég befejezte a csókot, a csócsóasztal is magára maradt, az emeletről lassan, támolyogva ereszkedik alá valaki. Aztán egy elmosódott alak jön seprűvel, előkerül egy felmosóvödör, a szomszéd helyiségben felzúg a porszívó. A pamlag mellett egy nő áll. Z. megfogja a kezét. A nő beszél, aztán felszalad a szemöldöke, rángatja a kezét, mond valamit. Nem hallod? Haza kell menned, a bulinak vége, záróra van!

(Együtt 2013/3)

Z. ÉS A PÁNIK

(A kert I.)

Erősödő émelgyéssel kezdődött, ezt követte a szomjúság, fejfájás, hányinger, majd a szoba hirtelen összeszűkült. Miután a padló nem tűnt többé vízszintesnek, Z. arra gondolt, ez csak optikai csalódás, és az új szemüveg okozza. Amikor meglátta a szoba északi sarkából terjengő árnyékot, arra gondolt, sok horrorfilmet látott. Aztán rádöbbsent, hogy egyet sem. Úgy vélte, álmodik, ezért lehunyta a szemét, megcsípte a karját, ököllel belevágott a tükörbe, mégsem változott semmi. A közeledő árnyék miatt az ajtó felé hátrált. Z. szeme a monitor által világított, ablak nélküli szoba fényviszonyaihoz idomult, ez nehézséget okozott a folyosón való tájékozódásban. A kijárat felé közeledve, a nyitva hagyott ajtón keresztül beáramló napfény miatt kénytelen volt csukott szemmel haladni. Miközben hallás és a fal tapintása alapján próbált tájékozódni, érzékelte, hogy valami sisteregve közelít. Érezte, hogy a szeme fölött a homlokát feszíti valami. A fülében erősödni kezdett a zúgás, ami éles sípolással társult, majd vegyült az egyre közeledő sistergéssel. Szemét lehunyta, arcát a napfény felé fordította, és hang nélkül, mozdulatlanul állt, miközben a lassan terjengő sötétség az utolsó gondolatait is elapasztotta.

Amikor Z. kinyitotta a szemét, csodálkozva vette észre, hogy a szabadban, egy lámpaoszlopnak támaszkodva időzik. Erős kényszert érzett arra nézve, hogy felvegye a fűben heverő metszőollót, és az ösvényen a kert mértani középpontja felé induljon.

(A kert II.)

Valójában harcos hercegnő vagyok, mondja a mellettem álló nő határozottan. Köhög egy kicsit, majd imbolyogva eltűnik a tömegben. Hallgatom a zenét, figyelem az embereket. Ma már nem találom meg a magyarázatát annak a sürgető érzésnek, amely késő éjszaka arra kényszerített, hogy otthagyjam a táblázatokat, és elinduljak otthonról. Értelmetlen, inkább hazamegyek. Amint elhatározom, zene helyett sistergő hang tör elő a hangszórókból. Az emberek tovább táncolnak, engem viszont zavar, ezért a kijárat felé indulok. Félrehúzódom a szűk folyosón, a pincér épphogy elfér mellettem, miközben

megjegyzést tesz egy nőre, akinek elkenődött a sminkje. Amikor a fejfájás végre megszűnik, kényszert érzek arra nézve, hogy benyissak az ajtón, amelynek jobb felső sarkára valaki egy hetest festett.

Csend, félhomály és több polc vesz körül, ez a zöld ajtó a raktár volt. Visszafordulnék, azonban nem látom a kijáratot. Lehunyom a szemem, a zúgás ismét erősödik, aztán elhalkul. Valahonnan beszélgetés zaja hallatszik. A polcok között a hang irányába indulok. Ajtó helyett egy faliszőnyeg előtt állok meg. Mögötte valaki halkán beszél, talán tudja, merre a kijárat. Félrehajtom a faliszőnyeget, hogy megkérdezzem. Ekkor meglátom a nőt, aki percekkel vagy órákkal korábban harcos hercegnőnek vallotta magát. Most egy szőnyegekkel bélelt helyiség közepén ül, fejét lehajtva, halkán kántál egy véres sebesült fölött. Hirtelen felemeli a fejét, egyenesen rám néz, és így szól: miként lehetséges, hogy a mondák hősei ellátogatnak hozzám? Hirtelen nem tudom a választ, azt sem, hogy kikre gondol, én csak Olimpia vagyok, és a heti zsömlefogasztásról szóló statisztikai adatokat rendezem táblázatba. Valami suhan a hátam mögött, zuhanok.

Friss, hideg levegőt és vakító napfényt érzékelek. Nyugtalanság tör rám, a nyakamon nyirkosság és hideg terjed. Magas sövénykerítést látok, egy zárt ajtót, valamint egy fából készült, nyitva felejtett kaput, amely egy kertbe vezet.

Óvatosan lépkedek, mert az ösvényt lehullott gyümölcs borítja. Mély levegőt veszek, lehunyom a szemem, hirtelen megszűnik a menekülés kényszere. Érzem a fölém hajló ágakat, lassan tudatosul bennem, hogy fogságba estem egy gyümölcsfa lombja alatt, mégsem érzek kényszert a menekülésre. Az ágak körém fonódnak, faág-ketrecemben gömb alakú termés növekszik. Gránátalmára hasonlít, valahonnan tudom, hogy a belsejében magok helyett tüskék nőnek, ha megmoccanok, ezernyi éles tű lyuggatja a bőröm. A ketrec előtt áll valaki lila palástban, hozzám beszél. Hiába erőltetem a fejem, nem értem a szavait. Ő egyre ingerültebbnek tűnik, a kert távolabbi részében egy fa megrázkódik, és az összes termésétől egyszerre válik meg.

Ezzel egyidőben az ösvényen feltűnik egy alak, kezében metszőollót szorongat.

(Együtt 2015/5)

Kalitics Erika

MARCSÁK GERGELY

Születtem (1990. február 23.), most pedig élek (reményekkel, vágyakkal telve) egy helyen, amit lakói itthonnak hívnak. Foglalkozom mindennel, ami foglalkoztat, amit szépnek találok. A líra és a próza nyelve meghökkentően szép: szöveg, amire gyakran nem találok szavakat. Ha egyszer valaki az én

szövegem által csodálkozna rá az irodalomra, mint léleküdítő, játékos kincsre, elérném féltett célomat.

BARATÉ ÁGNES

*„Aki járja a hágsót a huzatos létben,
nyeresége lesz, ha jobbával kapaszkodva
baljában másokat emelni marad erő, lába
pedig senkit nem taszít lejjebb.”*

Jókai Anna

LOMBOK ALATT HABOK FÖLÖTT

S. Quasimodo emlékére

*Emlékszem még Balatonfüredre
és az antik istenek kezéből
ömlő nyárra
hogy Vergiliusnak jó volt a kedve
s az ívelt sétány ezer mosolyára*

*Hogy ott én egykor kibékültem
e megunhatatlan
földi léttel
s a kínért mitől menekültem
Füred volt az elégtétel*

*Ahol felhő-sárkányt ereget az ég
feszült zsinórai selyem
napsugarak
jaj nem látott Palermo se még
oly bájokat mint az ottaniak*

*Most újra a lombok alatt időzöm
Füred áldás és béke
– mi amore
gondolkodom a letűnt időkön
és Tihanyt nézem ahogy Tagore*

AMIT NYÁRNAK HÍVTUNK

*este már bezárom az ablakot
leszokom a gondolatról
hogy alatta állsz
és lassan nem érzek már semmit
(csak fejfájást és ízeket)*

*nehézkés keserű
könyv- és sörvégekből tudom
hogy minden véget ér
most egy újabb elszalasztott lehetőség
amit tegnap még nevetve
nyárnak hívtunk*

(Együtt 2013/6)

Baraté Agnès

RÁOLVASÓ

(Pák Diánának)

*Izzik az ősze
Ős lobogásnak
Zárt soraidban
Megbabonáztak
Szétkeni vásznán
Álmod az ének
Szent születése
Benned a szépnek*

*Fürdik az ajkad
Dús kegyelembe
Varázsigéd most
Zúg a fülemben
Hullik a könnye
Égi világnak
Bárhova még is
Itt hazavárnak*

(Együtt 2014/1)

KÜLÖNJÁRAT

*Este ma is buszra szálltam,
s én lettem a busz maga.
Meglepő, hogy fájni kezdett
hatvan utas bánata.*

*Nagy, vonagló embermassza
káromkodik, epét hány.
Körbezár és elaltat a
bűzös oxigénhiány.*

*Öt perc csak az állomás, de
eldöcögünk holnapig.
Kit érdekel, bármelyikünk
mit akar, vagy hol lakik?*

*Nyomorunk már senki gondja,
a menetdíj életünk.
Mind egymással takarózunk.
Tudjuk, hová érkezünk.*

(Együtt 2015/1)

ÉN

... bevallom, lesújtó, de a továbbiakra nézve meghatározó hatással volt rám, hogy láttam mások nyomorát, vagy elfuserált életét. Ez nem mentegetőzés, mert most csak magamra gondolok. Ha nem is vagyok kibékülve, de tisztában vagyok magammal. A szülői ház, mint egy burok, védett engem mindentől. Hagyott alkotni, amiért halás is vagyok, de a városig kellett eljutnom, hogy tudatosuljon bennem: a világot nem csak a nevetés görgeti. Addig nem hittem volna, hogy a szép és kedves gyerekek élete pocsék is lehet. Igazságtalan, gondoltam, de megoldást nem találtam. Ezzel az igazságtalansággal pedig addig élttem együtt, míg sajátos „megoldásom” is ésszerűtlen, önző és kegyetlen lett, ami értelemszerűen az én vesztemet is okozta. Talán rosszkor voltam rossz helyen.

TE

... más vagy, mint én. Te a valóság talaján két biztos lábbal álltál, és nagyon sajnálom, hogy tetteimmal mégis elgáncsoltalak. Mikor megtapasztaltam, hogy minden pokoli vágyamat reménytelenségbe tudom burkolni, és minden nyomasztó festményemben én vagyok a sarokba szorult sötétség, akkor jöttél te. És csak most jöttem rá: nem a személyiséged, nem lelked finomságai, nem saját magad voltál vágyaim tárgya. Engem a nemvárt nőiség özöne ejtett rabul, amit – szerencsétlenségedre – éppen te testesítettél meg. Így hát magadat ne hibáztasd, és gondoldj arra, hogy szükségszerűen történt minden. Ha úgy könnyebb, betegnek is nevezhetsz, mikor felőlem kérdeznek.

Ő

... sokkal jobban érdekelt mindig, mint bárki más valaha is. Néhány osztálytársával jött hozzám a festő szakkörre, és amikor először megláttam az arcát, már tudtam, hogy álmodni fogok vele. Csak álltam, ő pedig a nyakamra lehelt, majd az államba mélyesztette fehér kis fogait. Rendkívüli harcban önmagammal, de visszautasítottam. Azon a reggelen megfogadtam, hogy nem mérlegelek, mindig csak a tiszta tekintetét keresem. És attól kezdve ez a kis félárva állandóan izgatott. A szobájában látott pentagram és a sok furcsa kel-lék nem ijesztett meg. Inkább távoli, de különcségekben rokon léleknek éreztem őt általuk. Persze elkerülhetetlen volt a lebukás. Most már belátom, az ő sorsát is megpecsételtem felelőtlenségemmel. Egyszer azt találtam mondani neki, hogy az anyja valahol odafönt várja őt. Így lett az én áldozatom.

(Együtt 2014/1)

Baraté Ágnes

NÉMETHI ANETT

1985-ben születtem Pallón. Kisiskolás korom óta szeretem a szépirodalmat, kedvenc költőim: R. W. Emerson, R. M. Rilke, Pilinszky János, Nemes Nagy Ágnes, László Noémi és még sokan mások.

Nem olyan régen kezdtem el verset írni, az igazi mű szerintem lényünk két legfontosabb pólusából születik: a szeretet és az igazság ötvözete, amelyek az élet

bármely területén létfontosságú szerepet töltenek be. A világ, amelyben ma élünk, szomjazza e két üdvös tulajdonságot. Céloknak érzem itt a földön emberként, versíróként e két pólust (újra) elsajátítani, és költői eszközökkel kifejezni a külvilág, a benne létező emberek felé.

GOGOLA ZOLTÁN

Beregszászban született festőcsaládban. A negyedik generációt képviseli dédnagyapja, nagyapja és édesapja után.

2005-ben szerzett felsőfokú diplomát képzőművész-tanár szakon az Ivano-Frankovszki Nemzeti Egyetem munkácsi fiókintézetében. Rajztanárként dolgozik. A Bereg Alkotóegyesület tagja, az ArtTisza Művészeti Egyesület alapító tagja. Több csoportos kiállításon vett részt Kárpátalján és a határokon túl is.

SZALMALÁNG

*Már térdig ér a lusta köd,
szivárvány-ajtókat nyitok,
s az ezüst boltívek mögött
egy külső héj, egy gyenge tok,
alantas testszövet feszül –
négyzetméternyi könnyű gyász –
egy furcsa céda újra szül,
s belém tapad a sűrű máz –
fehér illúzió-burok,
a mag belül atom-hideg,
eredetemhez eljutok,
de már tudom, nem éri meg.*

*Körül lapos, otromba úr,
elhal hitem, a szalmaláng,
a kimúlt test erőtlenül
igyekszik kelteni magát,
remélve, hogy, mint gyíkfarok
a semmiből megint kinő
az öntudat, az agyhalott –
így álmodozva várja ő.
Lélegzet nélkül úgyse megy,
hiába hibernáltalak.
Hiányoznak az istenek,
a szintézis, s a sejtfalak.*

CSEND ÉS ÖRÖM

*Ha mindennel torkig leszek,
felhúzok pár vékony falat
csendből, örömből, tért nyerek,
és ocsmány, rossz tégláimat,
mint test a gócot, kivetem,
helyükre részegség kerül,
egy lassú álom lesz a menny,
szabálytalan, de emberül
beszélünk majd, nem lesz titok,
s bár faltörő kos a jövő,
nem lesz több ajtó – égni fog.
Hidat verünk, a néma kő
visz majd tovább, hol máglya gyúl,
hol égnek faltörő kosok –
a csend emberbe visszagyűr,
s örömből vetünk vályogot.*

Gogola Zoltán

TE

*Ringató szél vagy, szélben falevél,
levélben érezet, tenyérbarázda;
lassú dobogás, pulzusban a vér –
a vers növekvő artériája.*

*Esőben lágy csepp, szemekben tenger,
testi ruhában pihegő szellem,
könnytelen szikla – kőben is ember,
lángokat gyűjtő – ős-hideg ellen.
Szoborban rezgés, kéz alatt márvány,
szürke utánzat, éteri forma,
glória-fény vagy, napcsík a járdán,
ima és kultusz – vér és tivornya.*

*Dühöngő hátszél, szélben is ember,
tenyered szentek esti-imája;
lüktető élet, néma ütem-jel
szívárvány-sorsom szürke virága.*

(Együtt 2014/4)

EGY RÁNDULÁS...

*Káromoltak, de le is térdepeltek,
fölköttek bíbor volt a fény.
A szűk sarokba vetett üvegtestek
továbbgurultak a szobrok fején.
Fehér volt minden porszem és a gyertyák
áttetsző teste hígra hűlt,
a padok közt a Láthatatlan kelt át,
s a térdeplők közé sikoly vegyült.*

*Térdepeltek a feslett, szürke földön,
a száraz fákra ráhasalt az éj.
Bevégeztetett!
... koromsötét minden...
egy rándulás, és megnyílik a mély.*

A VÍZ

*Csak dől a víz, lezár a bárka,
hervad a népek olajága.
Alul halál, fölötte tenger,
a víz, a víz – az ádáz fegyver.
Alámerülnek, vihar gyászol,
nem nyílik kert, nem épül jászol.
A nap, s az éj – elmosott órák,
apad a fény, kihuny a jóság.
A buzgó hit hullámverése –
imádság száll az üszkös égbe:
– Atyám, kegyelmezz! – Megkegyelmez,
s szivárványt feszít titkos jelnek.*

(Együtt 2015/2)

MINDEN

*a szürke éj sekélyre horpad
a hold a semmi útját rója,
vészjóslón közelít a holnap,
a jelen piszkos víziója
erősebb, mint a fény, s az isten,
erősebb a kegyes halálnál,
összetört minden, amit hittem,
a hang torz zsoltárokat kántál.
a szem mögött fekélyes álmok,
csak gyúl a seb, de nem fakad ki,
még itt vagyok, még visszajárok,
bár lehetetlen megmaradni.
már várnak lent a szűk pokolban,
egy cérnaszálon függ a testem,
s míg feledem a láng ma hol van
pusztító máglya gyúl ki bennem.*

(Együtt 2015/4)

Gogola Zoltán

A SZEKRÉNY

Végre kijutott! – idejét se tudta, mikor volt ilyen izgatott. A tömör, vaskos szekrény két ajtószárnya hirtelen pattant ki, minden előzmény nélkül. El se hitte, hogy kiszabadult. Lassan, remegve indult meg az elképesztő világosság felé...

Ahogy kiért, nem nézett rögtön a kinti világra, hanem előbb visszafordult, és tekintete megállapodott a maszatos ablakokon. Láta bennük, hogy homlokán varasodni kezd már a seb, szája két sarkában is halvány véraláfutás vonalazódik. Ujjait végighúzta a szívárványos ablakon. Nem félt a fénytől, ami a szemébe villant, de már nem is szerette. Akár vak is lehetett volna, olyan átlátszóak voltak szilánkszemei. Visszament a házba. Még nem volt teljesen kész a szabadulásra. Nem tudta volna pontosan megmondani, mennyi ideje élt bezárva. Csak annyiban volt biztos, hogy több egy évtizednél.

A bal kezénél, a párkány hűvös márványán egy ketyegő óra állt. A sebes mozdulat, ahogy fel akarta emelni izzadt tenyerét a lapról, leverte a kattogó szerkezetet. Csönd lett. Az apró órából kiesett az elem, és a szoba egyetlen bútordarabja alá gurult. A szekrény.

Bizonytalanságának kényszerszállása volt ez a roskatag bútordarab. Itt élt a dohos ingek között lapítva, amiket még az új lakóknak se volt szívük kidobni, sőt, csak gyűjtötték melléjük saját levedlett rongyaikat is. Szinte epekedve várták, hogy végre arra járjon egy koldus, akire rásózhatnak a kacatjaikat. Így abban a pillanatban érezhetnék, hogy ők is emberek, sőt, jó emberek, akik képesek még hasznos cselekedetekre.

A szekrény lakója most felszabadultan belenevetett a szívárványba. Nem tudta, mitől lett nevetethetnékje, talán az elpocsékolt évek miatti groteszk fájdalmában, vagy a ház poros sóhajtásai miatt, amiket akkor lehetett hallani, ha átbújt a szél a betöredezett ablak éles résein. Vagy az hozta ezt a hirtelen kacajt, hogy íme, eljött a szabadulása dicső napja, végre kívül lehet önkéntes, dohos börtönén, és most azt sem tudja, sírjon vagy nevensen. Tíz év rettentő hosszú idő.

Gyötörődve megrázta a fejét. Majd egész teste összerázkódott. Homlokán verítékcseppek csillogtak, ajkait egyenes vonallá szorította össze. Egyetlen holmija volt, a kopott, zöldcsíkos szatyor, most élesen recsegett, ahogy kiemelte a szekrény egyik titkos rekeszből. Egyetlen fénykép volt benne. Nem merte megnézni. Több mint tíz éve nem látta. Végig ott volt mellette, de nem láthatta a sötétből. Tíz éve semmit sem látott vagy érzett.

Most megindult a kert felé. Lassan ment a járás, minden lépést újra kellett tanulni. Furcsa volt, hogy ilyen nagy tér veszi körül. Már-már kísértetiesen furcsa. Leült az almafa alá, a picike tó mellett. A vízben nem volt aranyhal.

De még egy tavirózsa sem a felszínen. Erősen magához szorította a műanyag szatyrot. Még húzni akarta az időt, nem tudta, milyen lesz. Még mindig félt az ismeretlentől. Tíz év, és még mindig rettegett.

Órák teltek el így, lassú töprengésben. Aztán aprólékosan lefejtette görcsös ujjait a szatyorról. Már csak a mutatóujja tartotta. Bal kezével belenyúlt, ujjai közé csípte a foszló papírt, és a szélbe engedte a mocskos tokot, ön maga bűzlő, undorító héját, amiben annyi évet elvesztegetett.

A szatyor belerepült a napba. Szűrő égett szag csapta meg az orrát. Hamar levált a külső rész. Hamar megsemmisült.

Most reszkető bal keze rándult egyet, olyat, mint amikor félálomban van az ember, a való és a képzelt közötti síkon, s az első árnyképtől megrémülve nagyot ráz az egyik végtagja. Mindegy, melyik.

Ijesztőek ezek a félúton járások. De valahogy mégis szükség van rájuk, hogy érezzük, átéljük a különbséget. Most ő is épp félúton volt. De nem tudta, honnan és hová félúton.

Nagyot sóhajtott, az éles, tiszta levegőt szinte undorodva tüdőzte le, már-már hiányzott neki az állott, dohos szag, ami hosszú évekig teljesen körbevette. Szúrt, mart, rágta a belsejét, de nem tágitott, mindet felvette, aztán egy gyors kilégzés, és felpattantak a szemei.

A képre nézett. Egy bájos, barna kislány arca mosolygott a lapról egyenesen felé. Végigsimított a kedves arcon. Most megérintette a saját arcát. Sűrű érdes csikokkal teli bőrt tapintott. Kiakadt lélegzettel a tó fölé hajolt: a víz egy vénséges, csúf banyát sodort felé, de amikor megpróbált volna hozzáérni, mindig eltűnt a víz gyűrűi közt. És mégis mindig visszatért. Már majdnem elérte, de akkor meglátta a kislányt a parton. Kezéből hamuként porladt el a fénykép, ahogy annak eleven mása megjelent. Szemeit dörzsölve felállt, odament a lányhoz, kézen fogta, és bevetették magukat az erdő sűrűjébe. Arca minden lépésnél jobban kisimult.

A tó gyűrűi kicsaptak, felemelkedett a víz, majd visszahullt a széles edénybe. Egyetlen csepp se veszett kárba. Az ócska ház lakatlan szobájában nyikorogva kinyílt egy ajtó, majd még egy, egy szekrényé, s azon a nehéz, szüette titkos ajtón besétált lassú léptekkel, vén banya képében a múlt. A jelen és a jövő ezalatt kézen fogva futkározott a tó és az erdő közötti tisztáson, mintha más nem is létezne a világon. De a szekrény maradt. Várt. Egy bizonytalan vándorra, aki még nem döntötte el, merre is induljon. Az óra hirtelen újra ütni kezdett, mint lassú szívdobogás. Évtizedekre előre húzta fel valaki...

A visszaszámlálás elkezdődött.

(Együtt 2015/5)

Gogola Zoltán

PÁK DIÁNA

Könnyű feladatnak tűnik az, hogy az ember magáról beszéljen. Ki ő? Mit ért el? Hova tart? Bevallom, én sosem találkoztam bonyolultabb kérdésekkel.

Leírhatom, hogy 1989. január 31-én születtem egy ugocsai faluban, és jelenleg tanárként dolgozom, de nem ez határoz meg.

A hely, ahol élek: nem én vagyok! A munkám: nem én vagyok! Túl bonyolult

és sokrétű a valóság ahhoz, hogy bármit kijelentsek, akár magamról is. Csak azért, mert tudom a nevem, nem tudom, hogy ki vagyok: láttam helyeket, de attól még nem ismerem a világot.

Amit biztosan tudok, hogy a művészet számomra az egyetlen tudomány, ami megkísérli az igazság feltérképezését, minden más szemfényvesztés.

Tehát bármit is írnék, nem fedné a valóságot. Így csak néhány közhellyel és hiedelemmel szolgálhatok magammal kapcsolatban: nem hiszem, hogy csak egyetlen dologra vagyok teremtvé; a döntéseim eredménye az, ahol most tartok, vagy nem tartok. Hiszek azonban a fantáziában, a gondolat erejében, az olvasásban, az olvasóban, és abban, hogy néha elég szemüveget cserélni a változáshoz.

„A tudós gondolkodásával a valóság szolgája, amikor alkalmazkodik hozzá, a művész a valóság ura, amikor fantáziájával parancsol neki.” (Kornis Gyula)

CSERNIGA GYULA

„A művészet nem a valóság (természet) utánzása, a művészet nem kifejezés (pszichológia, modernizmus), hanem az eredeti valóság helyreállítása, amelynek feltétele, hogy a művész önmaga is az eredetit, az alapállást életében megvalósítsa. A művészet szüntelen küzdelem a látvány ellen.”

Hamvas Béla

NYÁR

*Magasra rendelte Isten a napot
s most fákoronákon merész hegycsúcsok
homlokán mutatkozik mégis
egy meztlábás lidérc
tapaszthatta oda sárral
s ráégette szemének tűzével
szíve parazsával
csöpög tőle az ég is
vérekes a táj
egy dagadó búzaszemből*

*lép elő a gyermekarcú nyár
megbontott hajában
ezerjófű terem
és csupaszfenekű angyalok nevetése
cseng a fülekben
aztán megpattan valami
a magas egekben
s a nyár mint kócos csitrilány
ártatlanságát veszelve
rohanni kezd a szelekkel
sírva-nevetve*

APÁM

*Apámba beleroskadtak az évek.
Homlokán a gondok feketék,
fehérek. Belőlük könnyű semmiséget
farag, s rám hullnak forgácsai, mik
estére összegyűlnek.
Apám a világnak
Víg-ság-vesztett senki.
Pedig hajdanán
resti-vitéz, katona, s férj is tudott lenni.
Csöndes utak komor,
őszülő árnyéka már ma, s úgy jár-ke-l a kertben,
mintha csak tavaszt várna. Apám homlokán
búzamezők lengnek, fölöttük
ágyat vet Isten pár fellegeknek.
S már álmodik ő is: szebbet,
mint az élet. Szebbet és jobbat, mint
amilyet bárkitől kérhet.*

HAGYNI

*Hosszan kell szívni, hagyni,
Hogy hasson. Hagyni az életnek
Is, hogy eldobhasson. Úgy, ahogy
Mi tesszük a cigarettacsikkal, ha vége:
Vissza sem nézünk rá, hogy
Parazsa még ég-e.*

(Együtt 2015/3)

Cserniga Gyula

PÓGYOR ADRIÁN

1989-ben születtem Tiszaújlakon. Az irodalom iránti tisztelet és szeretet a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán mélyült el bennem, a költészet itt vált életem részévé. Nélküle már kevésbé érezném magam otthon a világban. Verset írok, ha fáj valami, ha örülök, ha boldog vagyok, s azóta új dimenziók nyíltak meg előttem. Hálás leszek a Gondviselésnek, ha mindabból, amit az új létformákból magammal hozok, másoknak is adhatok valamit.

SZILÁGYI SÁNDOR

„Az a baj a világgal, hogy a hülyék mindenben holtbiztosak, az okosak meg tele vannak kételyekkel.”

Bertrand Russel

MEDUSA ÉS A LIDÉRCANYÁK

*Hozzám világok járnak sírni,
Mert én nem tudok.
Holt lelkek rettegnek,
Ha éjjel a temetőn
Keresztülhaladok.
Lidércanyák
Csintalan kicsinyeiket
Rémítik velem,
Medusa kővé dermedve
Szenvedi tekintetem.*

*Pedig könnyeimből
Kertek nőttek már.
Holtak serege
Minden éjjel
Ijesztésemre vár.
Lidércek között fejemen
Vérdíj pihen.
S Medusa várja,
Miként marathat
Kígyóerdejével szíven.*

DÉMONOK OTTHONA

*Ki hollóban méri
A kék eget,
Az éj démonaitól
Kéreget.
Van, hogy
Visszaváltják,
Mi tőlük kéretett.
Emberi a démon,
Látod?
Vérzik,
Ha megvágod.
Csak holnapot
Ne adj nekik soha.
Mert benned lesz
Mindnek
Otthona.*

(Együtt 2014/2)

Szilágyi Sándor

NAPPAL NEM

*Csak az éjjelt
Hiszem.
Mindenem
Onnan hozom,
Oda viszem.
Ti nem kéritek.
A nappalt
Félitek.
Valóság mindkettő,
De éjjel
Sűrűbb a levegő.
S nem látjátok
Nézve sem:
Én nappal
Nem létezem.*

ELHITTEM

*Elhittem a Holdnak
Minden csillagot.
Napnak a fényt,
Hajnalnak harmatot.
Farkasaim vérem nyalják,
Mert a vizet
Bérencek adják,
S isszák.
Én is farkasaim
Vérét iszom.
Míg láthatlak,
A létet
Nem tagadom.*

NEKEM A HOLD...

*Nekem a Hold
Fénye a legszebb.
Mindegy, hogy
Sarló vagy teli.
Az én lelkem
A habkönnyű fényeket
Kedveli.*

*Nekem a Nap túl céda,
Erkölcstelen.
Fürödni testem
Mégis ebben
Kénytelen...*

(Együtt 2014/4)

Szilágyi Sándor

SHREK TÍMEA

Kedves Olvasó! Mit kell tudnod rólam?
Kell vagy nem, elmondom.

Egy szép vasárnapi hajnalon, 1989. augusztus 13-án, édesanyám a beregszászi kórházban világra hozta második lányát, engem. A nevemen nem sokat gondolkozott, jó előre eldöntötte, hogy – Jókai Mór regényének egyik hősnője után – Tímeának fog elnevezni. Hat évvel később született egy öcsém is, szóval, szép nagy családban nevelkedtem.

Az iskolai tanulmányaimat – az elejétől a végéig – a Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskolában végeztem. Mindig szerettem az irodalmat és a magyar nyelvet, épp ezért jelentkeztem a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola magyar–ukrán szakpárjára.

A munkát sohasem vetettem meg, sőt mindig az önállóságra törekedtem. Főiskolai tanulmányaim ideje alatt is dolgoztam: voltam pincér, bárpultos, szakács, piaci eladó, aztán könyvtáros és pedagógus egyidejűleg. Az, hogy hogyan kerültem a Beregszászi 7. Számú Általános Iskolába, roma gyerekekhez, hogyan lett belőlem szervező-pedagógus, miként csatlakoztam a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság alapító tagjai közé, megérne egy esti mesét. Lehet, hogy egyszer ezt is prózába foglalom.

JUHÁSZ LÁSZLÓ

*„Füstfelhőből a fényre vágyok,
menedékem a homály.
Sötétségből a halálra várok.
Megment a fényt? Talány!”*

POCOKSZEMŰ ERZSI

Már éppen tavaszodott. Eljött az idő, hogy a ballagó osztállyal elkezdjünk gondolkodni a tablókészítésen. Bevallom, nagyon szerettem őket. Kicsik voltak még, mikor hozzájuk kerültem és elkezdtem a tanítást. Majdnem mind egyiket ismertem, bár akadt olyan is, akit csak a névsorból, de arcot nem tudtam mellé társítani.

Osztálygyűlést hívtam össze, hogy megvitassunk néhány fontos kérdést a ballagással kapcsolatban. Tudtam, hogy azokra, akiknek kicsiny kezét fogtam írás közben, s vezettem végig a tollat a sorokon, számíthatok. Éreztem, hogy mindannyian ott lesznek, hiszen megígérték és én hittem nekik. Volt köztük olyan, aki már gyermeket szült, és olyan is, aki még csak éppen várandós vele. Nem számít, hiszen az ígéret az ígéret marad, még a cigánynál is.

A meghirdetett megbeszélésre sokan jöttek el. Most éreztem csak meg igazán, hogy eljött a pillanat, mikor lassan el kell őket engednem, mikor a végső-kig megmaradtak kezét már nem kell fognom, és tanáccsal sem szolgálhatok nekik, mert már elindulnak az élet felé.

A sok gyerek között feltűnt egy ismeretlen arc. Egy koszos, borzos leányzó, akit nem ismertem fel. Hiába törtem az agyam, ki lehet az, nem sikerült rájönnöm. Megkérdeztem:

- Te meg ki vagy?
- Erzsi – szólta a kislány.
- Milyen Erzsi?
- Pocokszemű Erzsi.

Hatalmas nevetés tört ki az osztályban. Én is elmosolyogtam magam, majd folytattam a nehéz kérdéseket:

- Mi a vezetőkéneved?
- A mim?

– Kinek a lánya vagy? – gondoltam, mivel a fél táborot névről, a másik felét a csúfnevről ismerem, talán kitotózhatom, hogy melyik családból származik, habár ránézésre Balázsiekhöz tudom sorolni, akikről tudni kell, hogy a legfogyatékosabb család a környéken.

– Még egyszer kérdezem. Kinek a lánya vagy?

– Hát az anyám jánya! – S ezt oly komolysággal mondta, hogy egy pillanatra már el is kezdtem gondolkodni, ki is az anyja, majd az újból kitörő röhögés térített magamhoz.

- Csend legyen! Ne nevéssétek ki! Fiúk, elég volt!

Palika a hátsó padból megszólalt:

– Ő a Virág Erzsike!

– Na, az meg ki? – tettem fel a kérdést, hiszen Virág családot nem is ismerek, olyanok nem laknak itt, de valahová be kell tájolónom ezt a szerencsétlen leányzót. Ő maga egy elég furcsa teremtés, szeme kancsal, talán ezért kapta a pocokszemű jelzőt, haja göndör, ami nem igen látott mostanában fésűt, szinte mozog benne a sok serke, nyaka koszos, talán már hetek óta nem mosdott, két keze pedig sebes, látszik, hogy hosszú ideje szenved a rühességtől. Ruhája egy koszos férfinadrág és egy felvált talpú cipő, szegény teremtés pedig bűzlött a vizeletszagtól.

– Erzsike, hát eddig hol voltál?

– Moszkvába’ meg Bátyúban.

– És miért pont most jöttél iskolába?

– Mer’ anyám beadott.

– És hol van anyukád?

– Csurmában.

– Akkor meg hogy adhatott be iskolába?

– Nem az, a másik anyám adott be.

Kezdem kapizsgálni a dolgot, a másik anyám vagy a nagymama vagy valamelyik nagynénje lehet.

– És miért van anyukád börtönben?

– Mer’ eladta a kispulját.

– Milyen kispulját? Hol?

– Há’ Moszkvába! Szült egy kispulját oszt’ eladta ennyi (kezeivel egy ölnyi mutat) pénzért!

– Vannak testvéreid?

– Van egy csomó. Má’ űk is jöttek iskolába.

Ennyi információ egy darabig elég is. Most már látom magam előtt, milyen gondok előtt és után áll ez a szerencsétlen borzas kislány.

– A megbeszélést berekesztjük, következő órán folytatjuk a fotózással. Menjetek szünetre!

Becsengő után a végzősök mind ott sorakoztak az ajtó előtt. Zsuzsika közel hajolt hozzám, majd a fülembe súgta:

– A pocokszeműt ne tessék kirakni a tablóra! Ő bolond!

– Tessék?

– Jajj, én úgy szégyellem elmondani, de most is szünetben mutogatta a micsodáját a kinti végében a lányoknak! Meg mindenféle csúnyaságot csinált!

– Micsoda?!

– Igen, már szoltunk az osztályfőnöknek is. Nem szeretnénk, ha ő is rajta lenne a fényképeken.

– Majd ezt ő eldönti, mégiscsak valamennyire az osztálytársatok volt, akármilyen is legyen. Erzsike! Rajta akarsz lenni a fényképen?

– Nem.

– Miért?

– Mert nemsokára anyám hazajön a csurmából és úgyis elvisz.

Egy kicsit azért az őszintét megvallva, én is megkönnyebbültem, de már az agyamban kattogott a rugó, mert meg kellett tudnom, mi történhetett ezzel a beteg gyermekkel eddig. Miféle csúnyaságokat csinálhat odakint, amiről a többiek ilyen borzalommal beszélnek, hiszen ha már ők így fogják fel, akkor ez nem egy mindennapi dolog lehet, pedig a táborban sok minden megengedett, ami a normális társadalomban nem.

Eltelt néhány nap. Kutatásaim Pocokszemű Erzsiről mind kudarcba fulladtak, senki, semmiről nem tudott, csak annyit, hogy a lány bolond. Pedig attól, hogy valaki iskolázatlan, vagy lassú a felfogása és egy kicsit más, az nem jelenti azt, hogy bolond.

Megjöttek a szociális osztály munkatársai. Erzsikéről érdeklődtek, majd egy bírósági idézést nyújtottak át. A táborban nem találták a kiszabadult anyát, így a gyerekek szerették volna elküldeni azt.

– Erzsike! Eredj haza és hívd fel anyukádat az iskolába! Jó?

– Igen.

– Mit kell csinálni?

– Haza menni.

– És?

– Ott maradni.

– Nem. Eredj haza és gyere vissza anyuval. Mondd meg neki, hogy menni kell a bíróságra.

– Miért, ítélik?

– Nem, csak menj és mondd meg neki, amit mondtam!

Erzsike hazaindult. Megkérdeztem a szociális munkást, mégis miféle idézést hozott.

– Az anyuka most jött ki a börtönből, mert eladta az újszülött gyermekét – ez eddig stimmel – most pedig egy másik ügyet nyitnak rá.

– Miért, mit tett?

– Erzsike, nem azért ilyen, mert így született. A lány összetört, beteg a lelke. Sérült. Egy évig volt Bátyúban, ott legalább biztonságban érezhette magát.

– Mégis mi történt vele? Kérem, mondja el.
– Az édesanya nem csak a gyermekét adta el, de a legnagyobb lányát prostitúcióra kényszerítette. Erzsikét számtalanszor megerőszakolták, kínozták és verték. Több csontja is eltört. Ha nem volt hajlandó arra, amit az anyja parancsolt neki, kegyetlenül megfenyítették, olyan kínzásokat szenvedett el, amit egy ép elme nem bír ki. Sajnos ez ebben a gyerekben is megmaradt. Soha nem lesz belőle egészséges felnőtt. Most is kínozza magát, volt, hogy megpróbálta felválni az ereit.

Most már tudom, mi is volt a kislányban olyan furcsa. El sem merem képzelni, mi történhetett vele. Miért engedi meg a világ, hogy ilyen megtörténhessen? Egy ártatlan gyermeknek miért kell ennyit szenvednie? Hiszen ő nem kérezkedett a világra. S az a legszörnyűbb, hogy nem az első és nem az utolsó eset...

(Együtt 2014/5)

Jubász László

KEZDET

Éjjelre akár mínusz húsz fokot is ígértek. Jól fel kellett öltöznöm, hiszen az újévet a városi fenyő alatt terveztük köszönteni. Kevés sminkelés, majd a hekkkel előre kiválasztott ruha felvétele után már indulhattunk is.

Gyalog mentünk. Közben a hó is elkezdett esni, de ez egyáltalán nem zavart. Vidáman csúsztunk végig az aszfalton, négyen lányok, egymás után, mint a kislibák. A ház, amit béreltünk, kissé messze volt a város főterétől, gyalog úgy félóránnyira. Tőlem is körülbelül ennyi időbe telt odáig eljutni. Magunkhoz vettünk kevés szívmelegítőt és örültünk, hogy egyáltalán elengedtek minket otthonról. Ez volt az első szilveszterem, amit nem a családommal töltöttem, hanem a barátaimmal.

Péter bácsi nyitott kaput, aki már akkor bűzlött az alkoholtól. Ő adta bárbe nekünk a kétemeletes téglaházat, ami még csak félig volt készen. De nekünk a célra tökéletesen megfelelt. Beléptünk, majd a táskából kipakolt holmik közül két üveg itókát és egy tálca süteményt nyújtottam oda.

– Ezt magának hoztuk. Egészségére!

– Köszönöm. Ha valami gond van, itt leszek az utca végén a testvéremnél, ott ünnepelünk.

El sem köszöntünk, annyira vártuk, hogy elkezdődjön a féktelen őrjöngés. Lassan mindenki megérkezett. Az alkohol és a zene kábulatában vészesen közeledett az éjfél. Tizenegy óra körül valaki szólt, hogy menjünk ki az utcára, mert jön az ukrán újév, nézzük meg a tűzijátékot.

Hatalmas durranások és színes hullócsillagok sora követte egymást, az egész utcát bevilágította. Örömkömben táncot jártunk és énekeltünk. Hógolyókat gyúrtunk és dobálóztunk. Éppen egy hatalmas támadás elől menekültem, mikor megbotlottam, aztán elestem. Oldalra pillantva láttam, hogy egy fekete kabátban fekszik valaki a földön.

– Részeg bolond! – kiáltottam fel, majd dühösen folytattam a csatát.

Eltelt egy óra, a tizenkettőhöz már a főtéren számoltunk vissza. Hangoosan kiabáltuk, hogy három, kettő, egy. Aztán himnuszt énekeltünk. Pezsgőbontás. Visszatértünk a házhoz. Reggelig tartott a zene és a tánc.

Dél előtt tíz óra körül pakolni kezdtünk. Elindultam az utca végére, Péter bácsiért. A kaput elhagyva arra a helyre pillantottam, ahol előző este elestem. Nem volt nyoma, csak két összetört üveg és egy tálca.

Péter bácsi testvére már jött velem szemben az utcán.

– Megfagyott. – ennyit mondott, és én mindent értettem.

A FELISMERÉS

Egyre közelebb lépett hozzám. Minden mozdulatából tudtam, mit akar. Elfordítottam a fejem, hangosan nevetni kezdtem. Örültnek éreztem magam, szabadnak. Bármit megtehettem. Nem egy szerepből adódóan. Tiszta szívből, önfeledten, olyan mélyről, hogy már egészen elfelejtettem, milyen is az, amikor tényleg öröm tölt el. Annyi szenvedés, annyi hazugság után még mindig kételkedtem magamban. Nem hittem, hogy én tényleg én lehetek, és senki sem vet meg érte. Amikor nem adják parancsba, hogy viselkedjek, miközben egyszerűen csak boldog vagyok. Sehol egy könnycsepp, amit akaratlanul ejtek, mert fáj. Fáj minden részem, kétségbe vagyok esve, hogy mihez is kezdjek, hogyan feleljek meg másoknak. Nem gondolkozom a világon, nem akarok jobb lenni, nem akarok elvárások alkotta bábu lenni. Nem akarok... nem akarok semmit, csak nevetni. Hangosan. Forogni, játszani és tovább nevetni

Megfogta a kezem.

– Miért nevensz ki?

– Nem nevetlek.

– Azt teszed.

– Csak boldog vagyok. Tán nem szabad?

Azzal igyekeztem kiszabadulni karjai közül, de erősebb volt nálam. A falhoz szorított, már mindkét kezem erősen markolta és egy mozdulattal a hátam mögé tekerte őket.

– Szabadulj ki.

– De nem engeded.

– Engedem.

– Fogod a kezem. Engedd el.

– Hagyj itt.

– Engedd el.

– Te nem is akarsz menni.

– Te meg nem akarsz, hogy elmenjek.

– Akkor maradj.

* * *

A nyalókától jobb kedvre szoktam derülni, de hiába ettem meg négyet, csak rosszabb lett. Nem elég, hogy csokoládésat kaptam, amit nem szeretek, de a pálcikája is papírból volt, tele ment vele a fogam. Az utolsót nem bírtam

teljesen megenni, a közelben lévő bokor alá hajítottam. Vártam, mikor rohan oda egy kóbor kutya és kapja fel. A kutyák nem is szeretik az édességet. Normál esetben én sem, de ez más. A cigit valahogy nem kívántam.

Csak mentem előre, néztem az út szélét. Nem volt járda. Eldugott, kacskaringós utca, autók nem járnak arrafelé, nem kellett félnem, hogy sáros leszek. Senki sem jött velem szemben. A tócsák még ebben a borús időben is fénylettek. Késztetést éreztem arra, hogy belelépjek. Csak egybe és csak egy kicsit. Úgy, mint amikor gyerek voltam. Hiába mondta édesanyám, hogy ne csináljam, de az a bizsergés, ami a gyomromban keletkezett rosszасág közben, jó érzés volt. Most is ezt éreztem. Régen elfelejtett dolog, azt hittem, soha többé nem fogom újra átélni. Beleléptem. Még mindig jó volt. Lassan sétáltam tovább. A tócsák egyre vonzóbbak voltak, mindegyiket meghódítottam. Nevettem. Hangosan. Az egyik kapu kinyílt, és egy nő gyermekével kilépett rajta. A kislány úgy négyéves lehetett. Hosszú, derékig érő, göndör, sötét haja és nagy, csillogó barna szemei voltak. Rám nézett, elmosolyodott, majd hangosan kacagott. Az anyja sokáig bíbelődött a zárral. A csöpp lány elindult felém. A tócsa közepén álltam. Bátran lépett a vízbe, még hangosabban kacagott, olyan csicsergő hanggal. Megfogta a kezem. Leguggoltam hozzá.

– Nem szabad a pocsolyába lépni!

– Dehogynem. Te is itt vagy.

A szemébe néztem. Rájöttem, hogy ők én vagyok.

(Együtt 2015/1)

Juhász László

AZ ÜNNEPELT

Ma egy éve, hogy megtörtént. Ünnepelnem kellett volna, helyette viszont lázasan feküdtem az ágyban. Valami vírusféle támadott meg, akkoriban gyakran betegeskedtem. Már lázcsillapító sem volt itthon, én pedig úgy éreztem, elégek, a számarköhögéstől meg fuldokoltam. Annyit kértem tőle, hozzon nekem a gyógyszertárból valamit, hogy túléljem az éjszakát. Csak ült a számítógép előtt és nem figyelt rám. Tudtam, hogy hiába szólnék még egyszer, nem változna semmi. Persze, amikor ő volt beteg, én fejvesztve szaladtam volna bárhová, hogy ne szenvedjen. Jobbnak láttam nem rágódni ezen, a fal felé fordultam és nehezen, de elaludtam.

Amikor felébredtem, üres volt a lakás. Örültem, hogy elment gyógyszerért, de hiába vártam, nem tért haza. Helyet foglaltam a fotelban, egy pokrócot tekertem a derekamra, zenét kapcsoltam, majd megnyitottam az ismert közösségi oldalt. A párom oldala nyílt meg. A felső fülecskére, a kijelentkezés lehetőségére akartam kattintani, amikor kinyílt a chat ablak, benne egy fiatal lánytól az üzenet: „Már most hiányzol...”. Megdöbbsentem. Sohasem volt szokásom az üzeneteiben vájkálni, mert feltétel nélkül bíztam benne. Most viszont nem bírtam megállni és visszagörgettem. A beszélgetés kezdete egészen február elejéig nyúlt vissza. Ma május harmadika van. Négy hónap. Ártatlan csevegésként indult, aztán március közepénél komolyra fordult a dolog. Olyan dolgokat írtak egymásnak, amit én már rég nem hallottam tőle. Igazából lehet, hogy sohasem. Felfogtam, mi is történik körülöttem, magyarázatot kapott minden esti kimaradás, a tízórás műszak és a túlórák is, amiket sohasem fizettek ki. A telefonomért nyúltam. Tárcsázott. Felvette.

– Merre jársz? – kérdeztem nyugodt hangon.

– Lejöttem az egyik haverhoz, a számítógépét újratelepíteni. – hányszor hallottam ezt már! Azon kattogott az agyam, hogy minden esetben, amikor ezt mondta, vele volt-e?

– Ha megkérlek, bemennél a patikába útközben lázcsillapítóért?

– Nincs nálam pénz.

Ez a válasz olyan fájdalmas volt, hogy a könnyeim kicsordultak. Néhány fillért sem érdelek meg talán? Gyógyszert kértem, nem luxuscikket. Rá volt pénze, érte az esőben is elindult. Nekem emberségből sem járt semmi. Nem tudtam mit tegyek. Kavargott bennem a kérdés, hogy mit rontottam el, mit nem tudtam megadni neki, amiért máshoz fordult helyettem. Biztos voltam benne, hogy az én hibám. Keveset voltam itthon, mellette, mert három he-

lyen dolgoztam, hogy megteremtsem számára azokat a körülményeket, amit sohasem kapott meg a családjától. De így nem kapta meg azt a szeretetet, amire vágyott. Másra nem tudtam gondolni.

Rövid időn belül hallottam, ahogyan kattant a zár. Megérkezett. Elém mentem, láttam, hogy vizes a kabátja. Odakinn zuhogott az eső. Teát főztem neki, melegedjen át. Egy beteg elég a házban. A konyhában egymással szemben ültünk. Nem bírtam szótlanul.

– Ki az a lány, akivel találkoztál? – kérdeztem elcsukló hangon. Remegett minden testrészem, de sírni nem akartam, az idegességtől nem is tudtam.

– Milyen lány? – kérdezett vissza. Láttam, hogy hazudik. Pupillája kitágult és a levegőt is gyorsabban szedte.

– Tudom, hogy vele találkoztál. Nem akarom, hogy hazudj.

Lesütötte a fejét, érezte, hogy már nincs menekvés. Mindent el kell mondania.

– A munkatársam. – felelte halkán.

– Miért hazudtál ennyi ideig?

– Nem hazudtam. – válaszolta.

– Az nem hazugság, hogy te mással vagy helyettem és el sem mondd? Vagy az nem hazugság, hogy nem hozol gyógyszert, mert vele vagy? Esetleg az, hogy mellém fekszel, miután őt ölelted és csókoltad? Akkor mi számít neked hazugságnak? – csattantam fel.

– Eltitkoltam.

– És a kettő ilyen esetben nem ugyanaz?

Hallgatott. Nem tudott magyarázatot adni a tetteire, nekem pedig nem volt erőm tovább folytatni a vitát. Visszafeküdtem az ágyba, gondolkodnom kellett, mihez is kezdjek. Nyolc év. Nem kis időt töltöttünk együtt. Még gyerek voltam, amikor megismertem. Sohasem volt szerelem, inkább csak valamiféle vonzalom. Hamar csapdába estem és így, utólag áttértékelve a dolgokat, rossz döntést hoztam.

Aznap este örültem, hogy éjszakai műszakban dolgozik. Nem kellett elviselnem magam mellett a testét, nem kellett éreznem az illatát. Egyedül maradhattam a gondolataimmal. Miután munkába ment, nem tudtam aludni. A fájdalom, amit éreztem, leírhatatlan. Az, hogy a személy, akinek az életemet ígértem, már hónapok óta átvert, kihasználta és megalázott, megerősített abban, hogy értéktelen vagyok. Másnap munkába kellett mennem. Kialvatlanul, ráadásul betegen nehezen tudtam volna levezetni az anyák napi szerepet az iskolában. A fürdőszobába mentem és a gyógyszeres doboz után nyúltam.

Még volt a nyugtatóból, amit a gyomoridegemre vásároltam, kivettem egy levéllel, aztán még egygel. Amikor kipattintottam az első tablettát, eldöntöttem, mit teszek. Az asztalon sorba raktam őket, egymás után, mind a húsz szemet. Nem vagyok fontos, nem sirat majd senki. Vízet töltöttem egy pohárba, majd egyesével nyeltem le őket. Csendesen fogok elaludni, gondoltam magamban. Még egy utolsó cigi, aztán kényelmesen elhelyezkedtem az ágyon. Halk pittyegés, a telefonom volt az. Kedvenc tanulóm küldött üzenetet. Azt kérdezte, mit vegyen fel a szerepre? Válasz: Öltönyt. Majd felálltam, a konyhába mentem. Víz, szóda, bikarbóna, ecet. A kád fölé hajoltam, megittam, és öklendezni kezdtem. Számoltam a fehér bogyókat a lefolyó mellett. Összesen tizenkilenc. A maradék egytől nem lesz bajom.

Másnap reggel mindent újra kezdtem. Életet, munkát és sokáig viseltem még el csukott szemmel a hazugságot. Túl sokáig.

(Együtt 2015/4)

82 RUBEL

Gyerekkoromban gyakran gondoltam arra, hogy nekem miért nem jutottak igazi nagyszülők. Olyan kedves nagymama, aki vasárnaponként süteménnyel várja unokáit és egy nagyapa, aki télen szánkózni vihetne a testvéreimmal.

Édesanyám szüleit ismertem, ők a házasságkötésük után nagyon hamar elváltak. A megye két távoli csücskében éltek, egymásról tudomást sem véve. Minden kapcsolatot megszakítottak. Az idős férfi, akit vér szerint nagyapámnak kellett volna tartanom, egyetlen közös gyermeküket sem látogatta. Huszonöt éves koromig mindössze talán négyszer láttam, s egyszer kaptam tőle egy rágógumit, de mindjárt azt is hozzátette, hogy osszam meg két testvéremmel. Nyolcvanegy évet élt meg az öreg, a temetésére nem mentem el.

Nagyanyám velünk egy városban lakott. Nem szerette a családját, csak a macskáit és a palotapincsi kutyáját, amely a vén szipirtyó halála után hozzánk került. Gyűlöltük a kis dögöt, pont úgy, ahogyan a megboldogult nagyanyám minket.

Édesapám szüleit nem ismertem, csak anyám elbeszéléseiből. Állítólag az öreg nagy kártyás volt, egy éjszaka alatt eljátszotta a valaha tehetős család minden vagyonát. Birtokot, házat, pénzt. Végül is az övék volt, s ha nem ő tékozolja el, rövid időn belül a rendszer szabadítja meg tőle őket. Őt hamar hívta magához a Teremtő, persze erős alkoholizmusa is sürgette már a találkozást.

Apám anyját Alzsabetának hívták. Azelőtt és utána sem hallottam ilyen nevet. A csehek ideje alatt született, ennek a magyar megfelelője az Erzsébet, de számomra valahogy ismeretlenül is kedves volt ezt a nevet hallani. Nem fordítottam magyarra, mert úgy éreztem, ez különleges és fennkölt, akárcsak egy úrhölgy vagy hercegnő neve. Később nagyot néztem, amikor megtudtam, hogy nagymamám, ez a csodás nevű asszony cseléd- és szolgálólányként csábította el a munkaadó nemesi család legfiatalabb fiúgyermekét, Frantiseket.

Édesapám mindig szidta az öreget, állítólag ő sem volt jó szülő, az anyjáról viszont nem szívesen beszélt, sőt, sohasem említette. Csak akkor látszott rajta, hogy nagyon szerette az anyját, amikor a testvére feleségét a család rá akarta temetni. Majd szétvetette a düh. Mérgében azt találta kiabálni, hogy anyámra csak én kerülhetek. Kétéves lehettem, amikor az öreg hölgy elhunyt. Nem emlékszem rá, hogyan nézett ki, hiszen még olyan kicsike voltam. Halála hirtelen következett be, előtte jó egészségnek örvendett. Legfiatalabb

fiát – mert hat gyermeke volt neki, de kettő vagy három meghalt a háború idején valamiféle gyermekbetegségben –, apámat hajnalban riasztották.

Hosszan csöngött a kapucsengő, erősen nyomták. A ház messze volt, egészen az udvar végén, így egy iskolai csengőt szereltek fel, hogy hallják, ha jön valaki. A kutya is hangosan és vadul ugatott. Ittas férfi állt a kapualjban. Apám ajtót nyitott, majd a hosszú udvaron keresztül ordított anyám után.

– Anyád, gyere! Baj van. – a mondat utolsó részénél már elbicsaklott erős hangja.

– Mi történt?

– Mama meghalt. Most volt itt a testvérem. Azt mondta, menni kell megmosni. Ők félnek tőle.

Anyám hangos sírásba kezdett, nagyon szerette az anyósát. Fájt neki, hogy végleg búcsút kell vennie a mindig vidám asszonykától, aki anyja helyett anyja volt. Karjába vett, felöltöztetett, közben apám befogta a lovakat.

A rozoga ház előtt, az udvaron ott sorakozott a család apraja-nagyja. Gyerkek, testvér, unokák... Mindegyik zokogott. A legidősebb testvér fogadott minket, öccsét, apámat, nem akarta beengedni a házba. Minden büzlött az alkoholtól. Ők már ittak, vagy egész éjjel mulattak, ki tudja már.

Édesanyám bement, majd kis idő múlva követte őt apám is. A kicsiny szobában nagy volt a felfordulás, pedig a mama igazán pedáns asszony volt. Ruhák, kacatok a padlón, az egyetlen üveges vitrin ajtaja nyitva, a kristálypoharak már hiányoztak belőle. Ezt a szekrényt még nekem vette, a legkisebb unokájának.

Az ágyban feküdt az asszonyka, ócska függönnyel letakarva. Látszott, hogy szemei csukva vannak, keze pedig a teste mellett. Arca megviselt volt, talán a sok sírástól. Fején kendő, ahogyan az öregeknek illik.

Anyám lavort hozott, a sparon vizet melegített, rongyokat tépkedett a szanaszét heverő ruhákból, majd az ágy mellett egy hokedlire helyezte. Apámmal megemelték a halottat. Feje alól a párna a földre esett. Fejkendője lecsúszott, tarkóján még nem száradt meg egészen a vér. A második párnát a háta alá csúszatták, hogy megemeljék, alatta összebogozott zsebkendő volt.

Édesapám kibontotta, a konyhába ment, majd elcsukló hangon kérdezte a testvéreitől:

– Nyolcvankét rubel... Ezt kerestétek?

(Együtt 2015/6)

Juhász László

AZ ANTOLÓGIA SZERZŐI

Ambrus Flóra (1995) Visk
Ámorth Angelika (1995) Ungvár
Bakos Zsuzsanna (1988) Beregdéda
Baraté Ágnes (1988) Mezőkaszony
XI. Bíró Gergely (1986) Budapest
Cserniga Gyula (1976) Nagybereg
Csorniy Dávid (1991) Beregszász
Fényes András (1982) Munkács
Gogola Zoltán (1982) Beregszász
Hájas Csilla (1990) Bátyú
Ifj. Hidi Endre (1982) Nagydobrony
Juhász László (1988) Sárosroszi
Kalitics Erika (1987) Munkács
Kopriva Nikolett (1996) Munkács
Kovács Eleonóra (1989) Szalóka
Lizák Alex (1987) Beregszász
Marcsák Gergely (1990) Kincseshomok
Máté Edvárd (1999) Beregújfalu
Németi Anett (1985) Stolberg
Pák Diána (1989) Karácsfalva
Pógyor Adrián (1989) Tiszaújlak
Shrek Tímea (1989) Beregszász
Szalontai Alexandra (1991) Nevetlenfalu
Szilágyi Sándor (1987) Beregszász

TARTALOM

Repülni vagy szállni? Néhány gondolat előszó helyett	5
Ambrus Flóra	7
Kettesben önmagammal.....	8
Ámorth Angelika	12
Nőnap.....	13
Csak egy kis lelket.....	13
Egy táncnyi boldogság.....	16
Galacsin.....	17
Áru	17
Jó keresztény háború idején	18
Levél.....	18
XI. Bíró Gergely	21
Édesapámnak.....	22
Lustrum quadrigum.....	23
Csorniyj Dávid	25
Ittasan.....	26
Senkik hőse	27
Hájas Csilla	29
Az utolsó szavak jogán	30
Hatháziék	33
Kopriva Nikolett	35
már csak magam előtt.....	36
Háton borsódzás	37
Az élet iskolájából	39
Kovács Eleonóra	42
Záróra	43
Z. látomása	43
Z. ÉS A PÁNIK	44

Marcság Gergely	47
Lombok alatt habok fölött.....	48
Amit nyárnak hívtunk.....	49
Ráolvasó (Pák Diánának).....	51
Különjárat.....	52
Én	53
Te.....	53
Ő	53
Németi Anett	55
Szalmaláng.....	56
Csend és öröm.....	57
Te.....	59
Egy rándulás... ..	60
A víz	60
Minden.....	61
A szekrény.....	63
Pák Diána	66
Nyár	67
Apám	68
Hagyni.....	68
Pógyor Adrián	70
Medusa és a lidércanyák.....	71
Démonok otthona	72
Nappal nem	74
Elhittem	74
Nekem a hold.....	75
Shrek Tímea	77
Pocokszemű Erzsé.....	78
Kezdet.....	83
A felismerés	84
Az ünnepelt.....	87
82 rubel	90
Az antológia szerzői	93

Tisztelettel ajánlom az olvasók figyelmébe e karcsú kötetet, amely fiatal kárpátaljai szerzők műveit tartalmazza: tizenkét pályakezdő tollforgató írásait, valamint tizenkét fiatal képzőművész alkotásait.

Az irodalmi művek szerzői szinte mindannyian a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet által évről évre meghirdetett tehetséggondozó pályázatok díjazottjai. Verseik, rövidprózáik később bekerültek az *Együtt* című irodalmi folyóiratba. Jelen válogatás alapja a folyóirat 2013–2015 között megjelent lapszámainak anyaga.

Az antológiában szereplő képzőművészek – egy kivételével – az ArtTisza Művészeti Egyesület tagjai. Az itt látható alkotásokkal is találkozhattak már az érdeklődők a különböző egyéni és csoportos kiállításokon.

A kötet tehát nem első közlés, viszont a *Különjárat* egy újabb lehetőség a fiatal alkotóknak a nagyközönség előtti bemutatkozására.

Szemere Judit

ISBN 978-963-9814-86-8

9

789639

814868